

“Ἐγὼ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωὴ,
(Ἰωάν. 14' 6)

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ἀνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,
(Ἰωάν. 5' 63)

ΟΡΘΟΔΟΣΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΑΠΟΥΛΟΣ † 1929

Ἔτος 114ον | Σεπτέμβριος 2024 | 4392

ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΜΑΣ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΕΝΑ θολό πέπλο μελαγχολίας, κρυφοῦ φόβου, καλύπτει συχνὰ τὸν ὀρίζοντα τῆς ψυχῆς μας. Ἡ αἰτία ἀπροσδιόριστη. Τὸ «ἄν», τὸ ἐνδεχόμενο μᾶς ταλαιπωρεῖ. Δὲν εἶναι οἱ πραγματικοὶ κίνδυνοι ποὺ μᾶς κάνουν νὰ υποφέρουμε. Οἱ φανταστικοί, οἱ πιθανοὶ εἶναι ποὺ μᾶς βασανίζουν περισσότερο.

— Ἄν αὔριο συμβεῖ αὐτό; Τότε τί θὰ γίνουμε; Καλὰ τὰ πᾶμε σήμερα μὲ τὴν υγεία. Φυσικὰ δὲν λείπουν οἱ μικροδιαθεσίες, οἱ μικροαρρώστιες. Αὔριο ὅμως τί γίνεται μὲ τὶς πιὸ σοβαρές; Ἄν κάποια κρυφοδουλεῦει μέσα μας;

Καὶ τὰ «ἄν» τῆς ἀρρωστημένης «μελλοντολογίας» δίνουν καὶ παίρνουν. Τὰ ἐνδεχόμενα γίνονται ὁ ἀχώριστος ἐφιάλτης τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Δὲν υποφέρει ἀπὸ τοὺς πραγματικοὺς κινδύνους. Βασανίζεται καὶ ἀγωνιᾷ ἀπὸ τὰ πιθανά, τὰ φανταστικά ποὺ τὶς περισσότερες φορές ἀποδεικνύονται ἀπίθανα καὶ ἀπραγματοποιήσιμα. Δυστυχῶς ὁ φόβος τοῦ πιθανοῦ ἔχει τόσομπολιάσει τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο, ὥστε παντοῦ νὰ ἀνακαλύπτει φόβους. Καὶ ἐκεῖ ποὺ δὲν υπάρχουν. Δὲν φοβᾶται, ἔστω γιὰ τὰ πιθανὰ καὶ ἐνδεχόμενα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ πιὸ ἀπίθανα. Πανικοβάλλεται, θολώνει ἡ σκέψη του, παραλύει ἡ θέλησή του καὶ ἀναζητεῖ μὲ τὴ φαντασία του κινδύνους, ἀπειλές, ἀποτυχίες. Ἀχρηστεύει καὶ τὴ μέχρι τώρα πολύτιμη πείρα του ποὺ τὸν βεβαιώνει γιὰ τὸ ἀντίθετο. Καὶ μόνον αὐτό;

Ἄριστος καὶ ἐπιμελὴς στὶς σπουδές του. Μέχρι σήμερα οἱ ἐπιτυχίες στεφανώνουν τοὺς κόπους καὶ τὶς φιλότιμες προσπάθειες τοῦ παιδιοῦ μας. Καὶ ὅμως ἀνψυχοῦμε καὶ ἀγωνιοῦμε γιὰ τὶς αὐριανὲς ἐξετάσεις. Γιὰ τὸ ἐνδεχόμενο τῆς ἀποτυχίας. Ἔτσι δηλητηριάζουμε τὴν ψυχική μας διάθεση, πέφτει τὸ ἠθικό μας, ἐξασθενίζουμε τὶς δυνάμεις μας καὶ μπορεῖ νὰ μεταδώσουμε τὸν πανικό καὶ στοὺς γύρω μας. Παραμερίζουμε τὴν ψυχραιμία μας καὶ δὲν ἀφήνουμε, ἔστω πρῶτα νὰ ἔλθει ἡ ἀποτυχία καὶ μετὰ νὰ λυπηθοῦμε γι' αὐτή. Ἐμεῖς τὴν κλαίμε καὶ τὴ θρηνολογοῦμε προκαταβολικά. Εἶπαν πολὺ σωστά, πὼς ὁ ἄνθρωπος πεθαίνει μία φορά, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ φοβᾶται πεθαίνει κάθε μέρα.

Καὶ ὁ ἀντίλογος. Μάλιστα, ὅλα αὐτὰ τὰ δεχόμεστε στὴ θεωρία. Μὲ τὴ λογικὴ καμιά ἀντίρρηση. Ἔλα ὅμως, πού, ἔστω κι ἂν τὸ μυαλό πολλὰς φορές συμφωνεῖ, ἡ καρδιὰ διαφωνεῖ. Οἱ παλμοὶ τῆς δὲν

ὑπακούουν πάντα στὴ σκέψη καὶ στὶς προσταγές της. Εἶναι κάτι ποὺ ξεπερνάει τὶς δυνάμεις μας. Ἀλλὰ ἂν ὑπάρχει ἡ πραγματικότητα τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας, ὑπάρχει καὶ ἡ πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὴ μᾶς λέει, πὼς δὲν πρέπει νὰ φοβόμαστε. Καὶ ὄχι ἀπλῶς μᾶς λέει, μᾶς μεταγγίζει ἀκαταγώνιστες δυνάμεις καὶ μᾶς ἰσχυροποιεῖ, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζουμε σωστά καὶ νὰ ξεπερνᾶμε κάθε μορφὴ φόβου καὶ ταραχῆς. Κάτι περισσότερο. Ἐγκαθιστᾷ μέσα μας βαθιὰ ἡρεμία καὶ εἰρήνη, ἀπρόσβλητες ἀπὸ τὶς ἐφόδους τῆς ἀγωνίας καὶ τῆς ἀνψυχίας.

Πάντοτε στὴν ψυχὴ τοῦ κάθε Χριστιανοῦ ἀντιχεῖ ἐνίσχυτικὴ ἢ θεόπνευστη προτροπὴ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου: **«Πᾶσαν τὴν μεριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν»** (Α' Πέτρ. ε' 7). Ὁ πιστὸς πιστεῦει στὴν πιστότητα τοῦ Θεοῦ. Ὁλη μας, λοιπόν, τὴν φροντίδα σ' Ἐκεῖνον, γιὰτὶ Αὐτὸς ἐνδιαφέρεται καὶ φροντίζει γιὰ μᾶς. Εἶναι ποτὲ δυνατόν ὁ φιλόστοργος Πατέρας νὰ ἀδιαφορήσει γιὰ τὰ παιδιά Του; Ἄν πραγματικὰ πιστεύουμε, ὅτι εἶναι Πατέρας γεμάτος ἀγάπη, γιὰτὶ νὰ ἀνψυχοῦμε; Καὶ ὁ Θεὸς ὄχι μόνο θέλει, ἀλλὰ καὶ μπορεῖ, ἄρκεῖ αὐτὸ νὰ εἶναι γιὰ τὸ συμφέρον μας. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ πιστὸς ἀποθέτει μὲ ἐμπιστοσύνη στὰ χέρια Του ὄχι τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ τὴ βασανιστικὴ φροντίδα. Ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐνδιαφέρεται γιὰ μᾶς, ἀνώφελο ἔμεῖς νὰ ἀνψυχοῦμε.

«Μὴ μεριμνήσετε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς» (Ματθ. σ' 34), μᾶς τονίζει ὁ Κύριος. Ὁ Χριστὸς, δηλαδή, μᾶς συνιστᾷ νὰ ἀσχολούμαστε μὲ τὸ καθῆκον τῆς στιγμῆς, νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὶς δυσκολίες αὐτῆς τῆς ὥρας. Γιατὶ θέλουμε νὰ φορτωνόμαστε τὶς πιθανὲς ἢ ἀπίθανες αὐριανές; Γιατὶ νὰ σηκώνουμε φροντίδες ποὺ ἴσως δὲν μᾶς ἔλθουν ποτέ; Γιατὶ νὰ δηλητηριάζουμε τὴν ἡμέρα μας μὲ τοὺς φόβους τῆς νύχτας καὶ τὴ νύχτα μας μὲ τοὺς φόβους τῆς ἄλλης μέρας; Τὸ αὔριο ἀκόμα δὲν μᾶς ἀνήκει. Ἄς τὸ ἀφήσουμε, λοιπόν, μὲ ἐμπιστοσύνη στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι ποτὲ δυνατόν ὁ φιλόστοργος Πατέρας νὰ ἀδιαφορήσει γιὰ τὰ παιδιά Του; Ἄν πραγματικὰ πιστεύουμε, ὅτι εἶναι Πατέρας γεμάτος ἀγάπη, γιὰτὶ νὰ ἀνψυχοῦμε;

Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

Στὴν ὑμνολογία τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑπάρχουν ἐξαιρετικὰ τροπάρια μὲ πλοῦτο καὶ βάθος νοημάτων. Σὲ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ γίνεται ἀναφορὰ σὲ προτυπώσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ποῦ ἐφυτεύθη στὸ μέσο τοῦ Παραδείσου (Γεν. 2: 9), ἡ σταυροειδὴς εὐλογία τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ στὰ παιδιὰ του (Γεν. 48: 14), ἡ ἀνύψωση τῶν χειρῶν τοῦ Μωυσέως στὴ μάχη μὲ τοὺς Ἀμαλκίτες (Εξόδ. 17: 11-12), ἡ φράση τοῦ προφήτου Δαβὶδ γιὰ τὸ ὑποπόδιο τῶν ποδῶν τοῦ Κυρίου (Ψαλμ. 109: 1) κ.λπ. Κατωτέρω προσφέρεται μιὰ μικρὴ ἀνθολογία αὐτῶν τῶν θαυμασιῶν ὕμνων μὲ μετάφρασή τους στὴ νεοελληνικὴ γλῶσσα πρὸς καλύτερη κατανόησή τους.

«Σταυρὸς ἀνυψούμενος, τοῦ ἐν αὐτῷ ὑψωθέντος, τὸ πάθος τὸ ἄκρατον, ἀνυμνεῖν προτρέπεται, κτίσιν ἄπασαν· ἐν αὐτῷ κτείνας γάρ, τὸν ἡμᾶς κτείναντα, νεκρωθέντας ἀνεζώωσε, καὶ κατεκάλλυνε, καὶ εἰς οὐρανοὺς πολιτεύεσθαι, ἠξίωσεν ὡς εὐσπλαγχνος, δι' ὑπερβολὴν ἀγαθότητος· ὅθεν γεγηθότες, ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα Αὐτοῦ, καὶ τὴν Αὐτοῦ μεγαλύνωμεν, ἄκραν συγκατάβασιν».

Ὁ ἀνυψούμενος σταυρὸς προτρέπει ὁλόκληρη τὴν κτίση νὰ ἀνυμνήσει τὸ ἄκρατο πάθος Αὐτοῦ ποῦ ὑψώθηκε πάνω του. Γιατὶ μὲ αὐτὸν ἐσκότωσε αὐτὸν ποῦ μᾶς ἐσκότωσε (δηλαδὴ τὸν διάβολο) καὶ ἀφοῦ εἶχαμε νεκρωθεῖ μᾶς ἐπανεφέρε στὴν ζωὴ καὶ μᾶς ὁμόρφυνε καὶ μᾶς ἀξίωσε ὡς εὐσπλαγχνος καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ἀγαθότητά Του νὰ ἀνέλθουμε στοὺς οὐρανοὺς. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ νὰ ἀνυψώσουμε κι ἐμεῖς τὸ ὄνομα Αὐτοῦ καὶ νὰ μεγαλύνουμε τὴν ἀκραία συγκατάβασή Του.

«Σήμερον ὡς ἀληθῶς, ἡ ἀγιόφθογος ῥῆσις τοῦ Δαυὶδ πέρας εἴληφεν· ἰδοὺ γὰρ ἐμφανῶς, τὸ τῶν ἀχράντων ποδῶν Σου προσκυνοῦμεν ὑποπόδιον· καὶ ἐν τῇ τῶν πτερύγων Σου ἐλπίζοντες σκιᾷ, Πανοικτίρμον βοῶμέν Σοι· σημειωθῆτω ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, καὶ ἀνύψωσον τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ Σου τὸ κέρασ, τῇ τοῦ τιμίου Σταυροῦ Σου ἀνυψώσει, Χριστὲ Πολυέλεε».

Σήμερα ἀληθινὰ ἡ προφητικὴ ῥῆσις τοῦ Δαβὶδ ἔγινε πραγματικότητα. Γιατὶ φανερώς προσκυνοῦμε τὸ ὑποπόδιο τῶν ἀχράντων ποδιῶν Σου (δηλαδὴ τὸν Σταυρό). Καὶ κάτω ἀπὸ τὴ σκιά τῶν πτερύγων Σου (δηλαδὴ τῶν κεραιῶν τοῦ Σταυροῦ) ἀναβοοῦμε σὲ Σένα πανοικτίρμονα: Ἄς ἔλθει πάνω μας τὸ φῶς τοῦ Προσώπου Σου καὶ ἀνύψωσε τὴν δύναμη τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ Σου μὲ τὴν ἀνύψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Σου, Χριστέ, ποῦ εἶσαι πολυέλεος.

«Θεῖος θησαυρὸς ἐν γῆ κρυπτόμενος, τοῦ Ζωοδότου ὁ Σταυρὸς, ἐν οὐρανοῖς ἐδείκνυτο βασιλεῖ εὐσεβεῖ, νίκης καὶ ἐχθρῶν ὑπογραμμὸν δηλῶν νοερῶς· ὃν γεγηθὼς πίστει καὶ πόθῳ, θεόθεν ἀναδραμῶν πρὸς θεωρίας ὑψωσιν, σπουδῇ μεγίστη, ἐκ γῆς λαγόνων ἀνέφηνεν, εἰς κόσμον λύτρον, καὶ σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν».

Ἕνας θεῖος θησαυρὸς βρισκόταν κρυμμένος

στὴν γῆ, ὁ Σταυρὸς τοῦ Ζωοδότου Χριστοῦ, καὶ φανερωνόταν στὸν οὐρανὸ στὸν εὐσεβεῖ βασιλέα (Κωνσταντῖνο), δηλώνοντας νοερὰ τὴ νίκη κατὰ τῶν ἐχθρῶν του. Τὸν ὅποιο Σταυρὸ μὲ χαρὰ, ἀγαλλίαση, πίστη καὶ πόθο ὑψωσε (ὁ βασιλεὺς), γιὰ νὰ φαίνεται σὲ ὅλους μὲ μεγάλη σπουδὴ καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς γῆς τὸν φανέρωσε ὡς λύτρο τοῦ κόσμου καὶ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας.

«Ἡ τῶν χειρῶν ἐναλλαγὴ τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, ἐπ' εὐλογίᾳ τῶν τέκνων, τὸ κραταῖον τοῦ Σταυροῦ σου προεδήλωσε σύμβολον· ὃν περ ἡμεῖς κατέχοντες ἀρραγὲς φυλακτήριον, τὴν τῶν δαιμόνων πανοθενῶς ἐκδιώκομεν φάλαγγα, καὶ τοῦ βελίᾳ ἐν αὐτῷ τὴν ὄφρην καταβλόντες, τοῦ ἐχθίστου Ἀμαλῆκ τροπούμεθα τὴν πανώλεθρον δύναμιν. Αὐτὸν καὶ νῦν ἀνυψούμενον, εὐσεβοφρόνως οἱ πιστοί, εἰς ἰλασμόν ἀμαρτιῶν, τῇ σῆ ἀγαθότητι, ἐν πολλῷ πλείονι φωνῇ βοῶντες προσφέρομεν· Κύριε ἐλέησον, ὁ ἐκ Παρθένου σαρκωθείς· οἴκτιρον τὸ τῶν χειρῶν Σου Ἀγαθέ, σοφὸν δημιούργημα».

Ἡ ἐναλλαγὴ τῶν χειρῶν τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ, γιὰ νὰ εὐλογῆσει τὰ παιδιὰ του, προεδήλωσε τὸ ἰσχυρὸ σύμβολο τοῦ Σταυροῦ Σου. Τὸν ὅποιο κατέχουμε ἐμεῖς ὡς ἀπόρθητο φυλακτήριο καὶ ἐκδιώκουμε τὴ φάλαγγα τῶν δαιμόνων μὲ ἰσχυρὸ σθένος καὶ καταβάλλουμε τὴν ἔπαρση τοῦ διαβόλου καὶ κατατροπώνουμε τὴ δύναμή του, ποῦ ὑπέστη πανωλεθρία (ἀπὸ τὸν Σταυρό). Αὐτὸν καὶ τώρα ποῦ ὑψώνεται μὲ εὐσεβεῖς φρόνημα οἱ πιστοὶ προσφέρουμε καὶ φωνάζουμε μὲ μεγάλη φωνὴ γιὰ τὸν ἰλασμὸ τῶν ἀμαρτιῶν μας στὴν ἀγαθότητά Σου. Κύριε, ἐλέησέ μας, Ἐσὺ ποῦ σαρκώθηκες ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία. Συγχώρησε τὸ σοφὸ δημιούργημα τῶν χειρῶν Σου, τὸν ἄνθρωπο.

«Τοῦ τιμίου Σταυροῦ Χριστὲ τὴν ἐνέργειαν, προδιατυπώσας Μωϋσῆς, ἐτροπώσατο τὸν ἐναντίον Ἀμαλῆκ, ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾶ· ὅτε γὰρ ἐφήπλου τὰς χεῖρας, Σταυροῦ τὸν τύπον ποιῶν, ἐνίσχυεν ὁ λαός. Νυνὶ τῶν πραγμάτων ἡ ἔκβασις εἰς ἡμᾶς πεπλήρωται. Σήμερον Σταυρὸς ὑψοῦται, καὶ δαίμονες φυγαδεύονται. Σήμερον ἡ κτίσις πᾶσα ἐκ τῆς φθορᾶς ἠλευθέρωται· πάντα γὰρ διὰ Σταυροῦ, ἐπέλαμψεν ἡμῖν τὰ χαρίσματα. Διὸ γηθόμενοι πάντες, προσπίπτομέν σοι, λέγοντες· ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου, Κύριε δόξα Σοι».

Τὴν ἐνέργεια τοῦ τιμίου Σταυροῦ Σου, Χριστέ, προδιατύπωσε ὁ Μωϋσῆς, ὅταν κατατρόπωσε στὴν ἔρημο τοῦ Σινᾶ τοὺς Ἀμαλκίτες. Γιατὶ ὅταν ἄπλωνε τὰ χέρια του, κάνοντας τὸν τύπο τοῦ Σταυροῦ, ἐνίσχυετο ὁ λαὸς του καὶ νικοῦσε. Τώρα ἐκπληρώθηκε ἡ προτύπωση αὐτὴ πραγματικά. Σήμερα ὁ Σταυρὸς ἀνυψώνεται καὶ φεύγουν οἱ δαίμονες. Σήμερα ὁλόκληρη ἡ κτίση ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὴ φθορά. Ὅλα τὰ χαρίσματα ἔλαμψαν μὲσω τοῦ Σταυροῦ. Γι' αὐτὸ μὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση ὅλοι προσπίπτουμε σὲ Σένα καὶ Σοῦ λέγουμε: πόσο μεγάλα εἶναι τὰ ἔργα Σου, Κύριε, δόξα Σὲ Σένα.

Ἡ ἀνανέωση στὴν πνευματικὴ μας ζωὴ

Ἡ περίοδος τοῦ καλοκαιριοῦ μὲ τις διακοπὲς καὶ τὸν παραθερισμὸ σὲ χωριὰ καὶ παραθαλάσσια θέρετρα πρέπει νὰ συντελεῖ στὴν ἀνάπαυση, ἀνανέωση καὶ ἀναψυχὴ μας. Ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος συμβούλευε τοὺς μαθητὲς Του, μετὰ ἀπὸ πολυσύχναστες συγκεντρώσεις ἀκροατῶν Του, **«δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον»** (Μαρκ. 6: 31). Χρειάζεται, κατὰ συνέπεια, ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀνάπαυση καὶ ἀναψυχὴ. Πέραν, ὅμως, τῆς σωματικῆς ἀναπαύσεως, ὁ χριστιανὸς ἔχει ἀνάγκη καὶ γιὰ ἀνανέωση στὴν πνευματικὴ του ζωὴ· καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐνάρξεως τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους τὴν 1^η Σεπτεμβρίου (ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου), ἀκολουθοῦν κάποιες σκέψεις γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο αὐτὴ πραγματοποιεῖται.

Στὰ κοσμικὰ περιβάλλοντα πολλοὶ σύμβουλοι γάμου καὶ σχέσεων προτείνουν στοὺς ἀνθρώπους μεθόδους γιὰ τὴν ἀνανέωση τῶν σχέσεων τους, ὅταν διαπιστώνεται μιὰ στασιμότητα καὶ καθίζηση αὐτῶν. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ παρομοιάζεται μὲ μιὰ σχέση ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Κύριον Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Νυμφίον τῆς Ἐκκλησίας καὶ κάθε χριστιανικῆς ψυχῆς. Στὴν Καινὴ Διαθήκη ὑπάρχουν πολλὰ χωρία τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σὲ αὐτὴν τὴν πνευματικὴ ἀνανέωση. **«Μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν»** (Ρωμ. 12: 2). Ἡ μεταμόρφωση καὶ ἀνανέωση τοῦ χριστιανοῦ γίνεται ὄχι μὲ κάποιους ἐξωτερικοὺς-σωματικοὺς τρόπους, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀνακαίνιση τοῦ νοῦ τῆς ψυχῆς μας. Χρειάζεται νὰ πετάξουμε τοὺς ἄχρηστους καὶ «παλαιούς» λογισμοὺς καὶ νὰ γεμίσουμε τὸν νοῦ μας μὲ ἔννοιες θεοπρεπεῖς, εὐσεβείας, πίστεως καὶ ἀγάπης. Γι' αὐτὸ καὶ ἀλλοῦ τονίζει: **«ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν»** (Κολ. 3: 9-10). Οἱ «παλαιοί» λογισμοὶ τῆς ἁμαρτίας μαζί μὲ τις ἁμαρτωλὲς πράξεις πρέπει νὰ ἐξοβελισθοῦν ἀπὸ τὴ ζωὴ μας, ὥστε νὰ δοθεῖ κῶρος γιὰ ἅγιες σκέψεις, ἁγίους λογισμοὺς καὶ πράξεις ἀρετῆς, πίστεως καὶ ἀγάπης. Ἡ ἀνανέωση συνδέεται στὸ χωρίο αὐτὸ μὲ τὴν ἐπίγνωση (ὄχι ἀπλῆ γνώση, ἀλλὰ βαθεῖα καὶ ἐμπειρικὴ γνώση) τοῦ Κυρίου μας. Ὅσο περισσότερο γνωρίζουμε τὸν Κύριο, τόσο ἀνανεώνεται καὶ ἀνακαινίζεται ἡ σχέση μας μὲ Αὐτόν. Καὶ μάλιστα ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια καὶ ὁ ἄνθρωπος γηράσκει ἐξωτερικῶς, τόσο περισσότερο μπορεῖ ἐσωτερικῶς νὰ ἀνανεώνεται καὶ νὰ προοδεύει πνευματικῶς: **«Εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα»** (Β' Κορ. 4: 16). Ἡ γήρανση τοῦ σώματος φθείρει τὸν ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπο, δηλαδὴ τὸ σῶμα μας. Ἀλλὰ ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος, δηλαδὴ ἡ ψυχὴ μας, μπορεῖ νὰ γίνεται καινούργια

ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα. Καὶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὑπάρχει ἡ γνωστὴ φράση: **«Ἀνακαινισθήσεται ὡς ἄετοῦ ἡ νεότης μου»** (Ψαλμ. 102: 5). Ἡ εἰκόνα προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀνανέωση τοῦ ράμφους τοῦ ἀετοῦ, τὴν ὁποία ἐπιτυγχάνει μὲ τὴν πρόσκρουσὴ του σὲ κάποιο σκληρὸ βράχο.

Τί «γερνάει» τὸν ἄνθρωπο; Πνευματικῶς ὁ ἄνθρωπος «γερνάει» στὴν ψυχὴ του ἀπὸ τὸ φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν, τὰ δεσμὰ τῶν παθῶν, ἀπὸ τις ἀγωνιώδεις μέριμνες καὶ τὰ ἄγχη τῆς ζωῆς. Κατὰ συνέπεια, γιὰ νὰ ὑπάρξει ἡ ἐπιθυμητὴ ἀνανέωση, χρειάζεται ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα «παλιώνουν» καὶ «γερνοῦν» τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀποβληθοῦν, καὶ στὴ θέση τους νὰμποῦν οἱ θεοπρεπεῖς λογισμοὶ καὶ οἱ θεοειδεῖς ἀρετές.

Τὸ φορτίο τῶν ἁμαρτιῶν καταντᾷ γερασμένη τὴν ψυχὴ μας. Χρειάζεται νὰ τὸ ἀποθέσουμε στὰ πόδια τοῦ Ἐσταυρωμένου Κυρίου, μὲ τὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως. Τότε θὰ αισθανθοῦμε αὐτὴν τὴν ἀναζωογόνηση μὲ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ τοῦ βάρους. **«Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς»** (Ματθ. 11: 28), μᾶς ἔχει ὑποσχεθεῖ ὁ Κύριος. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ πονηρὰ πάθη, τὰ ὁποῖα συχνὰ μᾶς δυναστεύουν. Χρειάζεται, μὲ τὰ μέσα ποὺ μᾶς δίνει ἡ Ἐκκλησία μας, νὰ τὰ ἀντικαταστήσουμε μὲ τις ἀντίθετες ἀρετές: τὴ φιλαργυρία μὲ τὴν ἐλεημοσύνη, τὸ μῖσος μὲ τὴν ἀγάπη κ.λπ. Οἱ βιωτικὲς μέριμνες καὶ τὰ ἄγχη ἐκδιώκονται μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη μας στὴν πατρικὴ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος μεριμνᾷ γιὰ **«τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ»** καὶ γιὰ **«τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ»**, πόσω μᾶλλον γιὰ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ἀγαπημένο Του δημιούργημα (βλ. Ματθ. 6: 25-34).

Ἡ ἀνανέωση τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς γίνεται, ἀκόμη, μὲ τὴν προσευχὴ, τὴ μελέτη, τὴ μυστηριακὴ ζωὴ. Αὐτὰ εἶναι τὰ μέσα τὰ ὁποῖα μᾶς προσφέρει ἡ Ἐκκλησία μας, γιὰ νὰ πλησιάζουμε καθημερινῶς τὸ Πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας, νὰ ἐνωνόμαστε μαζί Του καὶ νὰ τὸν γνωρίζουμε ὑπαρξιακῶς, καρδιακῶς, καὶ ὄχι μόνον διανοητικῶς. Πολὺ μᾶς βοηθᾷ στὴν πνευματικὴ μας πρόοδο καὶ ἡ ἐπικοινωνία μὲ πνευματικοὺς ἀδελφούς καὶ πατέρες, καθὼς καὶ ἡ ἐπίσκεψη καὶ διαμονὴ σὲ μοναστήρια καὶ προσκυνήματα τῆς χώρας μας.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἀναφερθέντα, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται γνωστὰ ἀπὸ πολλοὺς ἐξ ἡμῶν, πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν στὸ καθημερινὸ πρόγραμμα τῆς ζωῆς μας. Ἐὰν θέλουμε πράγματι τὴν ἀνανέωση μας, χρειάζεται μὲ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ νὰ ἀκολουθήσουμε ἓνα πρόγραμμα πνευματικῆς ζωῆς (ἓναν «κανόνα»). Καὶ τότε, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, θὰ διαπιστώνουμε αὐτὴν τὴν ἀνανέωση **«ἡμέρα καὶ ἡμέρα»** (Β' Κορ. 4: 16)!

«Οὐδείς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς ὁ Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μο-

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. γ' 13-17
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. στ' 11-18

νογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν

υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ».

ΤΑ ΦΙΔΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ

«Καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου»

Ἡ ὀλιγοψυχία τῶν Ἑβραίων μέσα στὴν ἔρημο ὀδήγησε τὸν ἀχάριστο λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ στὸν γογγυσμὸ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μωϋσῆ. Ἦταν τυφλὸς ὁ λαὸς αὐτὸς ἀπέναντι στὶς μεγάλες δωρεὲς τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε μιὰ παιδαγωγικὴ τιμωρία: Τὰ φίδια τοῦ θανάτου, ποὺ ἔβγαιναν μέσα ἀπὸ τὴν ἄμμο. Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ φίδια συμβόλιζαν τοὺς φαρμακεροὺς λογισμοὺς τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς ἀπιστίας, ποὺ θανατώνουν τὶς ψυχές. Ὅμως τὸ χάλκινο φίδι, ποὺ ὕψωσε ὁ Μωϋσῆς κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ἦταν τὸ φάρμακο. Ὅποιος Ἑβραῖος ἀτένιζε τὸ φίδι αὐτό, σωζόταν. Τὸ χάλκινο φίδι συμβόλιζε τὸν Σταυρὸ, ποὺ ἐπάνω του ὁ Χριστὸς συνέτριψε τὸν ἐχθρὸ τῆς ψυχῆς μας, τὸ Διάβολο. Ὅποιος λοιπὸν Χριστιανὸς ποὺ τὸν δαγκώνουν τὰ φίδια τῆς ἀμαρτίας, ἀτενίζει μὲ πίστη τὸν ματωμένο Σταυρὸ, σώζεται μὲ τὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ.

A. ΤΑ ΦΙΔΙΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Τὸ περιστάτικὸ γιὰ τὸ ὁποῖο κάνει λόγο ἡ Εὐαγγελικὴ περικοπὴ εἶναι ἱστορικὸ γεγονός. Ἐγίνε πρὶν 3.500 χρόνια περίπου ἀπὸ σήμερα. Ἀναφέρεται στὸ 21ο κεφάλαιο τῶν «Ἀριθμῶν» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Οἱ Ἑβραῖοι ἔπειτα ἀπὸ ἓνα δραματικὸ ἀγῶνα, ἀπελευθερώνονται ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὸν σκληρὸ ζυγὸ τῶν Αἰγυπτίων. Μὲ ἀρχηγὸ τὸν Μωϋσῆ, διαβαίνουν μὲ θαῦμα τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα. Προχωροῦν κατόπιν μέσα στὴν ἔρημο, γιὰ νὰ πᾶνε στὴν Παλαιστίνη. Ἡ πορεία τους μέσα στὴν ἔρημο εἶναι κάτω ἀπὸ τὴ θαυμαστὴ πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Τοὺς τρέφει μὲ τὸ «μάννα» καὶ μὲ τὰ ὀρτύκια. Τοὺς προστατεύει ἀπὸ ὄλους τοὺς κινδύνους. Ἀλλὰ ὁ τόσο εὐεργετημένος λαός, διαμαρτύρεται καὶ γογγύζει. Θυμᾶται τὰ κρεμμύδια καὶ τὰ πράσσα τῆς Αἰγύπτου. Δὲν τοὺς ἀρέσει ἡ οὐράνια τροφή, τὸ «μάννα». **«Καὶ κατελάλει ὁ λαὸς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ κατὰ Μωϋσῆ».** Τότε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ συνεισθεοῦν, ἔστειλε φίδια φαρμακερὰ καὶ **«ἔδακνον τὸν λαὸν καὶ ἀπέθανεν λαὸς πολὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ».** Τρομαγμένοι καὶ ἀπελπισμένοι οἱ Ἑβραῖοι, παρακαλοῦν τὸν Μωϋσῆ νὰ μεσιτεύσει στὸν Θεό. Ὁ Μωϋσῆς προσευχήθηκε στὸν Κύριο καὶ ἔλαβε ἐντολὴ νὰ κατασκευάσει ἓνα φίδι χάλκινο καὶ νὰ τὸ ἀναρτήσῃ ἐπάνω σ' ἓνα ξύλο. Ὅποιος λοιπὸν Ἑβραῖος, μετὰ τὸ τσίμπημα

τοῦ φιδιοῦ ἀτένιζε τὸ χάλκινο φίδι γλύτωνα ἀπὸ τὸ θάνατο.

Καὶ σήμερα ὑπάρχουν φίδια φαρμακερὰ ποὺ φαρμακώνουν ὅμως τὴν ψυχὴ μας καὶ μᾶς ὀδηγοῦν στὸν πνευματικὸ θάνατο. Φίδια φαρμακερὰ εἶναι οἱ λογισμοὶ μνησικακίας καὶ ἐχθρότητας. Τὰ φίδια αὐτὰ μᾶς ἀναστατώνουν καὶ μπορεῖ νὰ φθάσουμε στὸ μίσος, ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ μας γιὰ τὸ κακὸ ποὺ μᾶς ἔκανε. Πόσο ὅμως θὰ εἰρηνεύουμε ἂν ρίξουμε τὸ βλέμμα μας στὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου, ποὺ εἶπε τὰ ὑπέροχα ἐκεῖνα λόγια: **«Πάτερ ἄφες αὐτοῖς...»** Φίδια φαρμακερὰ εἶναι τὰ πάθη τῆς φιλαργυρίας, τῆς πλεονεξίας, τῆς φιληδονίας, τῆς ὑπερφηφάνειας, τῆς ζηλοτυπίας. Καὶ τότε, ὅταν ἀτενίζουμε τὸν Σταυρὸ καὶ ζητᾶμε μὲ πίστη τὴ χάρη τοῦ Ἐσταυρωμένου, θὰ σωθοῦμε.

B. Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

εἶναι τὸ σύμβολο τῆς θυσίας. Ἀλλὰ συμβολίζει καὶ τὴ δύναμη καὶ τὴ νίκη. Μᾶς θυμίζει ὅτι πάνω σ' αὐτὸ τὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ ὁ Κύριός μας ἔδωσε τὴ μάχη μὲ τὴν ἀμαρτία καὶ τὸ θάνατο καὶ βγήκε παντοτινὸς νικητής. Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ τραῦμα τῶν δαιμόνων. Ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ ἀποδυνάμωσε τὸν Διάβολο καὶ χάρισε στὸ ἀνθρώπινο γένος τὴ χαρὰ καὶ τὴ σωτηρία.

«Ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ ἀσπίδα καὶ τὸ ὄπλο καὶ τὸ σύμβολο τῆς νίκης κατὰ τοῦ Διαβόλου. Ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ σφραγίδα γιὰ νὰ μὴ μᾶς κτυπάει ὁ ὀλοθρευτής, ὅπως λέει ἡ Γραφή. Ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, τὸ στήριγμα τῶν πιστῶν, ἡ βακτηρία τῶν ἀρρώστων, τὸ ραβδί αὐτῶν ποὺ ποιμαίνονται, ἡ χειραγωγία αὐτῶν ποὺ ἐπιστρέφουν, ἡ τελείωση αὐτῶν ποὺ προοδεύουν, ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἡ ἀπόκρουση ὄλων τῶν κακῶν, ὁ πρόξενος ὄλων τῶν ἀγαθῶν, ἡ κατάρτησις τῆς ἀμαρτίας» ὅπως γράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.

Καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τονίζει: «Ἐκεῖ θεραπευόταν ὁποῖος ἀτένιζε τὸ φίδι μὲ τὰ φυσικὰ μάτια. Ἐδῶ ἐκεῖνος ποὺ ἀτενίζει τὸν Σταυρὸ μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς ἐλευθερώνεται ἀπὸ ὅλα τὰ ἀμαρτήματα». Μὲ πίστη κι ἐμεῖς ἂς ἀτενίζουμε πάντοτε τὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου.

«Προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἡ τί δώσει

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Μάρκ. ν' 34-θ' 1 ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. β' 16-20

ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει».

Η ΑΞΙΑ ΚΑΙ Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

«Τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ»;

Ἡ ἀπάντησις στὸ βασικὸ αὐτὸ ἐρώτημα τοῦ Κυρίου μας εἶναι: Τίποτε, μὰ τίποτε ἀπολύτως δὲν μπορεῖ νὰ δοθεῖ ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς. Γιατὶ ὅλα ὅσα βλέπουμε ἐπάνω στὴ γῆ μας καὶ ὅσα ὑπάρχουν κάτω ἀπὸ τὴ γῆ καὶ στὰ βάθη τῶν θαλασσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅσα βλέπουμε πάνω στὸν οὐρανὸ καὶ ὑπάρχουν στὸ σύμπαν, εἶναι ὑλικά, φθαρτὰ καὶ πρόσκαιρα. Ὅμως ἡ ψυχὴ μας εἶναι ἀφθαρτὴ, αἰώνια καὶ ἀθάνατη. Εἶναι ἀεικίνητη, πνοὴ τοῦ ἁγίου καὶ αἰωνίου Θεοῦ. Εἶναι ζωντανὸ ἐκτύπωμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅπως χαρακτηριστικὰ γράφει ὁ Μηνιάτης. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος ἔθεσε καὶ τὸ ἄλλο ἐρώτημα στὸ σημερινὸ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα: «**Τί ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ**»; Πράγματι δὲν θὰ ὠφεληθεῖ ἀλλὰ θὰ ζημιωθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ποὺ θὰ κέρδιζε ὅλο τὸν ὑλικὸ κόσμον καὶ θὰ ἔχανε τὴν ψυχὴ του. Γιατὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη καὶ ἀφθαρτὴ, ὅπως εἶπαμε, ἐνῶ ὁλος ὁ κόσμος εἶναι φθαρτός. Ὅταν ἔτσι ἀξιολογήσει κανεὶς τὰ πράγματα δὲν δημιουργεῖται πρόβλημα. Ἀσύγκριτα τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο. Μέγιστη ἡ ἀξία τῆς ψυχῆς. Μηδαμινὴ ἡ ἀξία τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὴν ψυχὴ.

Α. Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΕΙΡΗ

Ἀπὸ τὴν ἐξαγιασμένη ψυχὴ μας πηγάζουν ὅλα τὰ ὠραῖα καὶ μεγάλα. Ἀπὸ τὴν ἀθάνατη ψυχὴ μας προέρχονται οἱ ἅγιες ἐπιθυμίες, τὰ λεπτὰ συναισθήματα τῆς ἀγάπης καὶ οἱ ἥρωικες ἀποφάσεις τῆς θυσίας, τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ἱεραποστολῆς. Ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας ξεφυτρώνουν τὰ ἱερὰ αἰσθήματα τῆς φιλίας, τὰ μυρίπνοα ἄνθη τῆς ἀδελφοσύνης, τῆς πατρότητας, τῆς μητρότητας, τῆς συζυγίας. Ἡ ὠραία καὶ εὐγενικὴ ψυχὴ, μὲ τὰ φτερὰ τῆς ἀπλότητας καὶ τῆς ἀγνότητας, φθάνει μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ προσφέρει σ' Αὐτὸν τὴ λατρεία της καὶ ὀλόκληρη τὴν ἀφοσίωσή της. Ἀλλὰ ἡ ἀξία τῆς ψυχῆς φαίνεται κυρίως ἀπὸ τὸ θεϊκὸ ἀντάλλαγμα ποὺ δόθηκε γιὰ τὴν ἐξαγορά της. Κανένα ἀνθρώπινο ἀντάλλαγμα δὲν ἦταν δυνατόν νὰ δοθεῖ γιὰ τὴ λύτρωσή της. Ἡ ψυχὴ μας ἔνοχη μὲ τὸ προπατορικὸ ἁμάρτημα, ἀχρεία καὶ ἐλεεινὴ, ἦταν αἰχμάλωτη τοῦ Σατανᾶ. Γι' αὐτὸ χρειάστηκε

νὰ ἐπέμβει ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴ σκλαβιὰ τῆς ἁμαρτίας. Γιὰ νὰ γίνει ἡ ἀποκατάστασή της. Οἱ πρωτοκορυφαῖοι Ἀπόστολοι μᾶς τὸ γράφουν στὶς ἐπιστολές τους. «**Ἠγοράσθητε τιμῆς**», τονίζει στοὺς Κορινθίους ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ἐχετε ἀγορασθεῖ μὲ μεγάλη τιμὴ, μὲ βαρὺ τίμημα (Α' Κορ. στ' 20). Καὶ ποῖο εἶναι αὐτὸ τὸ βαρὺ τίμημα; Τὸ ὑπογραμμίζει ὁ ἀπόστολος Πέτρος: «**Ἐλυτρώθητε... οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἁμνοῦ ἁμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ**» (Α' Πέτρ. α' 18,19). Τὸ ἀτίμητο Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας χύθηκε καὶ χύνεται γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας.

Β. Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ὁ Κύριός μας μὲ τὴν ἄπειρη ἀξία τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ, ἔχυσε τὸ τίμιον Αἷμα του γιὰ τὴ σωτηρία ὅλων τῶν ψυχῶν. Ἀντικειμενικὰ ἡ σωτηρία δόθηκε γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν σταυρικὴ του θυσία. Τώρα χρειάζεται καὶ ὁ καθένας μας ἐλεύθερα μὲ τὴ θέλησή μας, νὰ συνεργασθοῦμε μὲ τὴ χάρις τοῦ Χριστοῦ μας γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας. Νὰ ἀποδεσμευθοῦμε ἀπὸ τὴν τυραννία ποὺ ἔξασκεῖ ὁ Διάβολος ἐπάνω μας. Νὰ ἀπαρνηθοῦμε τὸν «**παλιὸ ἄνθρωπο**» ποὺ ἔχουμε μέσα μας. Νὰ σπκώσουμε τὸ σταυρὸ μας καὶ νὰ ἀκολουθήσουμε πιστὰ τὸν Κύριό μας. Εἶναι ἡ πορεία αὐτὴ, πορεία ἀπὸ τὸ «**κατ' εἰκόνα**» στὸ «**καθ' ὁμοίωσιν**». Δηλαδὴ εἶναι πορεία πρὸς τὴ θέωση, ἀφοῦ κατὰ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ταυτίζεται τὸ «**καθ' ὁμοίωσιν**» μὲ τὴ θέωση. Γι' αὐτὸ ὅταν λέμε σωτηρία τῆς ψυχῆς, δὲν ἔννοοῦμε μιὰ ἀφηρημένη λύτρωση, ἀλλὰ τὴ θέωση ὅλου τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ νὰ γίνει αὐτὸ πραγματικότητα ὀφείλουμε νὰ βάλουμε πάνω ἀπὸ ὅλα τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μας. Αὐτὸ τὸ συμφέρον ἔννοεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας, ὅταν στὴ θεία Λειτουργία εὐχόμεσθε καὶ προσευχόμεσθε γιὰ «**τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν**». Δὲν ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Κύριο γιὰ συμφέροντα τὰ ὑλικά καὶ ἁμαρτωλά, ἀλλὰ τὰ αἰώνια συμφέροντα τῶν ψυχῶν μας. Ἄς ἐργαζόμεσθε λοιπὸν γιὰ τὴν πνευματικὴ μας πρόοδο, γιὰ νὰ πετύχουμε μὲ τὴ χάρις τοῦ Χριστοῦ τὴ σωτηρία τῆς ἀθάνατης ψυχῆς μας.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τούς αναγνώστες μας

«Ζῶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα»

«Λέμε πὼς ὁ Θεὸς εἶναι αἰώνιος. Δὲν ἔχει κάποια ἀρχή; Κάποτε δὲν ἄρχισε; Καὶ ἂν ἔχει ἀρχὴ δὲν θὰ πρέπει νὰ ἔχει καὶ τέλος; Γιὰ τὸν ἄνθρωπο τί ἰσχύει;»

Ὁ Θεὸς ὡς αὐθύπαρκτος καὶ ὑπερτέλειος, βρίσκεται πάνω ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, εἶναι αἰώνιος. Διπλαδὴ δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος. Καὶ ὅπως δὲν κλείνεται μέσα σὲ τοπικὰ ὅρια, γιατί εἶναι πανταχοῦ παρών, ἔτσι δὲν περιορίζεται μέσα σὲ χρονολογίες, σὲ χρονικὰ ὅρια, ὅσο μεγάλα καὶ ὅσο ἀπεριόριστα καὶ ἂν εἶναι. Μὲ ἄλλα λόγια εἶναι ἀναρχος καὶ ἀτελεύτητος. Ὅποια χρονολογία καὶ ἂν σκεφθοῦμε, ὁ Θεὸς θὰ εἶναι πρὶν ἀπὸ τὴν χρονολογία αὐτή. Καὶ ὅπως δὲν ἔχει ἀρχή, ἔτσι δὲν ἔχει καὶ τέλος. Θὰ περνοῦν οἱ ἀνθρώπινες γενεές καὶ ὁ Θεὸς θὰ ὑπάρχει πάντοτε αἰώνια καὶ ἀτελεύτητα.

Ἡ Ἁγία Γραφή, γιὰ νὰ παρουσιάσει τὴν αἰωνιότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μηδαμινότητα τοῦ χρόνου, λέει: **«Πρὸ τοῦ ὄρη γεννηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ... ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου, Κύριε, ὡς ἡ ἡμέρα ἡ ἐσχάτη, ἥτις διήλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί»** (Ψαλμὸς πθ' 2,4). Προτοῦ γίνονται τὰ ὄρη καὶ προτοῦ ἡ γῆ καὶ ἡ οἰκουμένη, αἰώνιος καὶ αἰώνιος καὶ σὲ ὅλη τὴν ἀτελείωτη αἰωνιότητα ἐσὺ ὑπάρχεις... Ὁ χρόνος εἶναι ἓνα τίποτα γιὰ σένα. Χίλια χρόνια εἶναι μπροστὰ στὰ μάτια σου σὰν τὴν χθεσινὴ μέρα ποὺ πέρασε, εἶναι σὰν τὴν τρίωρη βάρδια τῆς νυκτερινῆς φρουρᾶς.

Στὴν Π. Διαθήκη παρουσιάζεται ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ποὺ διακηρύττει τὴν αἰωνιότητά του καὶ λέει: **«Ζῶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα»** (Δευτερον. λβ' 40). Καὶ μετὰ τὸ στόμα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα προσθέτει: **«Εγὼ πρῶτος· ἐγὼ καὶ μετὰ ταῦτα... Ἐγὼ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα»** (Ἠσ. μδ' 6). Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Θεὸς θέλει νὰ μᾶς πληροφορήσει, ὅτι ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρχει στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων χωρὶς ἀρχὴ καὶ χωρὶς τέλος. Γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάζεται **«Θεὸς αἰώνιος», «Βασιλεὺς αἰώνιος»** (Ἠσ. μ' 28). Στὴν Κ. Διαθήκη ὀνομάζεται **«ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν»** (Α' Τιμ. στ' 16), διότι εἶναι ὁ μόνος ποὺ ἔχει ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν ἀθάνατη ζωή. **«Οὐσία γὰρ ἀθάνατος, οὐ μετουσία»** (Θεοδώρητος). Οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων μετέχουν τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς αἰωνιότητας χάριτι, προσφερόμενες ἀπὸ τὸν Θεό. Στὴν Ἀποκάλυψη χαρακτηρίζεται **«ὁ ἦν, ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος»** (δ' 8) ποὺ ὑπῆρχε πρὸ πάντων τῶν αἰώνων καὶ ὑπάρχει σὲ ὅλους τοὺς αἰῶνες καὶ θὰ ὑπάρχει στὴν ἀτελείωτη αἰωνιότητα.

«Βασιλεὺς τῶν αἰώνων» ὁ Θεός, εἶναι καὶ δημιουργὸς τοῦ χρόνου. Προτοῦ νὰ δημιουργηθεῖ ὁ κόσμος, δὲν ὑπῆρχε ὁ χρόνος, ὅπως τὸν ἐννοοῦμε

ἡμεῖς σήμερα. Ὑπῆρχε ἡ αἰωνιότητα. Καὶ ὅταν ὁ ὕλικός κόσμος πάρει τέλος, θὰ σβῆσει καὶ ὁ χρόνος. Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ στὴν Ἀποκάλυψη γράφει: Ὁ Θεὸς ποὺ ζεῖ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων **«ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ»**. Καὶ προσθέτει: **«Χρόνος οὐκέτι ἔσται»** (ι' 6). Διπλαδὴ ὅταν θὰ γίνῃ ἡ Δευτέρα Παρουσία, ὁ ὕλικός κόσμος θὰ παύσει νὰ ὑπάρχει. Τότε θὰ παύσει νὰ ὑπάρχει καὶ ὁ χρόνος. Θὰ σβῆσει μέσα στὴν αἰωνιότητα. Ἔτσι ὁ χρόνος, ὅσο μακρὸ καὶ ἂν τὸν φανταστοῦμε, κλείνεται μέσα στὴν αἰωνιότητα τοῦ Θεοῦ.

Μεγαλειώδης, ὅπως καὶ οἱ ἄλλες ιδιότητες τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ αἰωνιότητα. Καὶ νὰ σκεφθεῖ κανεὶς ὅτι ὁ Θεὸς θέλει νὰ κάνει καὶ ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἀθάνατους καὶ αἰώνιους. Μᾶς ἔχει προορίσει νὰ συμμετάσχουμε στὴν αἰωνιότητά του. Νὰ ἀποκτήσουμε τὴν αἰώνια ζωὴ. Νὰ ζήσουμε μαζί του στὴν ἀτελεύτητη μακαριότητα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ὁ Θεός, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, ποὺ **«ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ»** καὶ **«ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν»** (Ἰωάν. α' 4, ε' 26), θέλει αὐτὴ τὴν αἰώνια ζωὴ νὰ μεταδώσει καὶ σὲ μᾶς. Φυσικὰ ἡμεῖς δὲν εἴμαστε ἀναρχοί, ὅπως ὁ Θεός. Ἐχουμε ἀρχή. Δὲν μένουμε ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ τὸν χρόνο, διότι κάθε μέρα καὶ κάθε χρόνος ποὺ περνάει προσθέτει κάτι στὴν ἡλικία μας. Μᾶς ἔδωσε ὅμως ὁ Θεὸς τὴν χάρι καὶ τὴν δυνατότητα νὰ μὴν ἔχουμε κι ἡμεῖς τέλος, ἀλλὰ νὰ ζήσουμε αἰώνια. Τὸ θέμα εἶναι σὲ ποια αἰωνιότητα θὰ ζήσουμε. Θὰ ζήσουμε στὴν αἰωνιότητα τῆς χαρᾶς καὶ θὰ ἀκούσουμε τὸ **«δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου»** ἢ στὴν αἰωνιότητα τῆς ἀπερίγραπτης θλίψεως, στοὺς **«ἐξ εὐνόμενων»** ποὺ θὰ ἀκούσουν τὸ **«πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ»** (Ματθ. κε' 34,41);

Αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ ἐμᾶς. Ἐμεῖς, μετὰ τὴν ζωὴ μας, ἐτοιμάζουμε τὸ αἰώνιο μέλλον μας. Στὴν ἐρώτηση τοῦ νομικοῦ **«τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;»**, ἡ ἀπάντηση τοῦ Κυρίου εἶναι σαφής: **«Ἀγαπήσης Κύριον τὸν Θεόν σου... καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν»** (Λουκ. ι' 25,27). Θέλεις νὰ κληρονομήσεις τὴν αἰώνια ζωή; Ὁ δρόμος ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ἀτελεύτητη χαρὰ τοῦ οὐρανοῦ περνάει ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο. Καὶ ὁ δρόμος αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἀγάπης στὸν Θεὸ καὶ στὸν ἄνθρωπο. Ἡ ἀγάπη ποὺ ἔφερε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο εἶναι **«πλήρωμα νόμου»**. Εἶναι μίμνησις Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀγαπᾷ ἐπιπροσχωρεῖ ἀπὸ τὸ **«κατ' εἰκόνα»** στὸ **«καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ»**, γιὰ τὸ ὅποιο εἶναι δημιουργημένος. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται **«κοινωνὸς θείας φύσεως»**, θεώνεται, ἀφθαρτίζεται, ἀπαθανατίζεται, **«ἀναστήσεται ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ»** τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Ἡ ἐμπειρική θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας

Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 2023 ἐορτάσθηκαν μὲ πανηγυρικό τρόπο τὰ 100 χρόνια συνεχοῦς κυκλοφορίας τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία*. Ὁ ἐορτασμός προσέλαβε πανορθόδοξο χαρακτήρα, ἀφοῦ ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι σχεδὸν ὅλων τῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν παρέστησαν στὶς σχετικές ἐκδηλώσεις καὶ στὸ διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο μὲ θέμα: «Ἡ ὀρθόδοξη Θεολογία ἐν πορείᾳ στὴν “ἄυλη πραγματικότητα” τῆς ὑστερης νεωτερικότητας», τοῦ ὁποῖου τὰ πρακτικὰ ἐξεδόθησαν πρόσφατα. Μὲ ἀφορμὴ αὐτὸ τὸ Συνέδριο θὰ ὑπενθυμίσουμε δι’ ὀλίγων τὸν χαρακτήρα τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ ἅγιος Πατὴρ καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας μας Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχουν τρία εἶδη θεολογίας: «α) Ἡ ἀσφαλῆς καὶ μυστική τῶν θεοπτικῶν θεολόγων, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν ἐκ προσωπικῆς ἐμπειρίας καὶ κοινωνίας μὲ τὸν Ζῶντα Θεό. β) Ἡ φιλόσοφος θεολογία τῶν μὴ ἐχόντων προσωπικὴ ἐμπειρία θεοπτίας, ἀλλὰ ἐν ταπεινώσει δεχομένων τὶς ἐμπειρίες καὶ θεοπτίες τῶν Ἁγίων καὶ θεολογούντων συμφῶνως πρὸς αὐτές. Ἡ θεολογία αὐτὴ χρησιμοποιεῖ τὴν ἀποδεικτικὴ μέθοδο, αὐτὴν δηλαδὴ ποὺ ἀποδεικνύει τὶς θεολογικὰς θέσεις μὲ συλλογισμοὺς βάσει τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τῶν καταγεγραμμένων ἐμπειριῶν τῶν Ἁγίων. γ) Ἡ καινὴ θεολογία τῶν θρασέων θεολόγων, οἱ ὁποῖοι ἀπορρίπτουν τὶς ἐμπειρίες τῶν Ἁγίων καὶ θεολογοῦν διαλεκτικῶς κατὰ τὶς δικές τους φιλοσοφικὰς ἀρχές. Ἐκπρόσωπος τῆς διαλεκτικῆς θεολογίας ἦταν στοὺς χρόνους τοῦ Ἁγίου Παλαμᾶ ὁ δυτικὸς μοναχὸς Βαρλαάμ. Τὴν ἀποδεικτικὴ μέθοδο ἠκολούθησαν καὶ οἱ Ἁγιορεῖται Πατέρες οἱ συντάξαντες τὸν Ἁγιορειτικὸ Τόμο τὸ ἔτος 1340, οἱ ὁποῖοι καταλήγουν: “Ταῦτα ὑπὸ τῶν Γραφῶν ἐδιδάχθημεν, ταῦτα παρὰ τῶν ἡμετέρων Πατέρων παρελάβομεν ταῦτα διὰ τῆς μικρᾶς ἔγνωμεν πείρας”» (Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Καψάνη, «Βλέποντας τὸ Θεό. Μοναχισμὸς καὶ θέα τοῦ Ἀκτίστου Φωτός», προσβάσιμο στὸ διαδίκτυο).

Ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζεται ἀπὸ τοὺς Πατέρες καὶ Διδασκάλους αὐτῆς. «Εκεῖνα δὲ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τὰ ὁποῖα, ἕνεκα τῆς ταπεινοφρόσυνης τῶν ἐνώπιον τῆς Ἀληθείας λαμβάνουν τὸ δῶρον ὄχι μόνον νὰ ἀφομοιώσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκφράσουν πιστῶς τὴν καθολικὴν συνείδησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ὀνομάζονται ἐκκλησιαστικοὶ Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι· διότι ἐκεῖνο ποὺ ἐκφράζουν δὲν εἶναι ἀπλῶς αἱ ἀτομικαὶ σκέψεις, ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις τῶν, ἀλλ’ ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Πατέρες ὁμιλοῦν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καθολικῆς πληρότητος τῆς Ἐκκλησίας» (Γεωργίου Φλωρόβσκυ, ἐν: *Θεολογία, Ἀλήθεια καὶ Ζωὴ* (Ἀθήναι: Ζωή, 1962), σ. 27).

Κατὰ τὴ διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων, ἡ κάθαρση καὶ ἡ προσευχὴ ὑπῆρξαν ἀείποτε οἱ προϋποθέσεις τῆς ἀληθοῦς θεολογίας: «Εἰ θεολόγος εἶ, προσεύξῃ ἀληθῶς, καὶ εἰ ἀληθῶς προσεύχῃ,

θεολόγος εἶ», ἐδίδασκε ὁ ὄσιος Νεῖλος. Καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος διευκρινίζει: «Γιὰ τὴν ἔρευνα καὶ γνώση τῶν Γραφῶν χρειάζεται καλὸς βίος καὶ καθαρὴ ψυχὴ καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν ἀρετὴ. Χωρὶς καθαρὴ διάνοια καὶ μίμηση τοῦ βίου τῶν ἁγίων δὲν θὰ μπορέσει κάποιος νὰ κατανοήσῃ τοὺς λόγους τῶν ἁγίων. Ὅποιος θέλει νὰ καταλάβῃ τὴν διάνοια τῶν θεολόγων πρέπει νὰ νίψῃ καὶ νὰ πλύνῃ ἀπὸ πρὶν τὴν ψυχὴ του καὶ νὰ πλησιάσῃ τοὺς ἁγίους μὲ τὴν ὁμοιότητα στὶς πράξεις ...» (Μ. Ἀθανασίου, *Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου*, 57 (ΒΕΠ 30, 121). Πρβλ. Κυρίλλου Κωστοπούλου, *Ὁ Παπισμὸς εἶναι αἵρεση* (Ἀθήνα: Γρηγόρη, 20213), σ. 325.) («Ἄνευ γὰρ καθαρᾶς διανοίας καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἁγίους τοῦ βίου μιμήσεως, οὐκ ἂν τις καταλαβεῖν δυνηθεῖ τὸς τῶν ἁγίων λόγους»). Στὸ Γεροντικὸ περιγράφεται ἐπίσης ἡ θεία πληροφόρηση ἁγίου καὶ ἐναρέτου μοναχοῦ γιὰ δογματικὸ θέμα, κατόπιν προσευχῆς: «Ἐνδος μοι τρεῖς ἡμέρας, κἀγὼ ἔρωτῶ τὸν Θεὸν περὶ τούτου, καὶ ἀναγγέλλω σοι» (Ἀββᾶς Δανιήλ, ἡ' ἐν: *Γεροντικόν* (Ἀθήναι: Ἀστήρ, 1970), σ. 29). Στὸν βίο τοῦ ὁσίου Γερασίμου τοῦ Μικραγιαννανίτου διαβάζουμε: «Ὅ,τι κάνω τὸ ὀφείλω εἰς τὴν προσευχὴν. Πρὸ τῆς ἐργασίας θὰ κάνω μίαν προσευχὴν ἔνθερον, αὐτοσχέδιον μὲν, ἀλλὰ θερμοτάτην, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ καὶ ἐπενεργεῖ καὶ φέρει ὅ,τι ἀποτελέσμα ὠραῖον φέρνει. Προσευχὴ, τὸ πᾶν. Μὴ στηριζόμαστε στὴν ἐξωτερικὴ σοφίαν...» (Ἀπὸ τὴν φυλλάδα τῆς ἐορτῆς τοῦ Ὀσίου).

Καὶ ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος διδάσκει ὅτι ἄνευ τῆς ἐμπειρίας δὲν μποροῦν οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας νὰ ὁμιλοῦν γιὰ τὶς ἀλήθειές της: «Πῶς νὰ μιλήσῃ κάποιος γιὰ τὸ μέλι ὅτι εἶναι γλυκὸ χωρὶς νὰ τὸ ἔχει γευθεῖ, ἄγνωστὴ τὴν γλυκύτητά του» (Μακαρίου Αἰγυπτίου, *Ὁμιλῆαι Πνευματικαί*, ΙΖ', ιβ' (ΒΕΠ 41, 247)). Καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος ἀναρωτιέται: «Γλυκύτητα μέλιτος πῶς ἀναγγείλω τοῖς ἀγνοοῦσι; Γεύσασθε καὶ ἴδετε. Αἴσθησις λόγου παντὸς ἐναργεστέρη πρὸς πείραν (ἢ διὰ τῶν αἰσθήσεων πείρα εἶναι ἀνώτερη παντὸς λόγου)» (Μ. Βασιλείου, *Προτρεπτικὴ εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα*, 2 (ΒΕΠ 54, 134)). Καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης ἐπισημαίνει: «Εκεῖνος ποὺ ζητεῖ νὰ ἐμβαθύνῃ στοὺς λόγους τῶν ἐντολῶν, χωρὶς νὰ ἐργάζεται τὶς ἐντολές, κὶ ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ πετύχῃ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴ μάθησιν, εἶναι ὁμοῖος μ' ἐκεῖνον ποὺ φαντάζεται, ἀντὶ γιὰ τὴν ἀλήθεια, τὴ σκιά της. Γιατὶ στοὺς λόγους τῆς ἀλήθειας μετέχουν μόνον ἐκεῖνοι ποὺ εἶναι μέτοχοι τῆς ἀλήθειας. Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν μετέχουν στὴν ἀλήθεια κὶ εἶναι ἀμήνητοι σ' αὐτὴν, ζητοῦν ὥστόσο τοὺς λόγους της, βρίσκουν τοὺς λόγους τῆς κοσμικῆς σοφίας ποὺ ἀποδείχθηκε μωρία (Α' Κορ. 1:20). Αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος τοὺς ὀνόμασε ψυχικούς, καθὼς δὲν ἔχουν τὸ Πνεῦμα (Ἰούδα 19), κὶ ἄς ὑπερηφανεύονται ὅτι κατέχουν τὴν ἀλήθεια» (Γρηγορίου Σιναΐτου, *Κεφάλαια πάνυ ὠφέλιμα*, κβ' (Φιλοκαλία, τόμ. Δ', σ. 34)).

«Ἐγένετο ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶς παρά τὴν λίμνην

Γεννησαρέτ, καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἐστῶτα παρά τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. Ἐμβάς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιᾶσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέ-

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ Α΄ ΛΟΥΚΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ε' 1-11
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α' Κορ. 1στ' 13-24

κλείσαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ

πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε· θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ἢ συνέλαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· μή φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ».

Η ΔΙΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΔΙΕΞΟΔΟ

«Ἐπιστάτα δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιᾶσαντες οὐδὲν ἐπιάσαμεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον».

Στὴν σημερινὴ εὐαγγελικὴ περικοπὴ παρακολουθήσαμε τὸ περιστατικὸ τῆς παραδόξου ἀλιείας τοῦ Πέτρο, τὸ ὁποῖο ἀποτελέσει καὶ τὴν ἀφορμὴν γιὰ τὴν πρόσκληση τῶν πρώτων μαθητῶν ἀπὸ τὸν Κύριο Ἰησοῦ. Ὁ Πέτρος, παρά τὸ γεγονὸς ὅτι ὅλη τὴν νύκτα κόπιασε με τοὺς συνεργάτες του ματαίως γιὰ νὰ ἀλιεύσουν, δέχεται νὰ ὑπακούσει στὸ πρόσταγμα τοῦ ἀγνώστου Ραββὶ καὶ νὰ ἀπλώσει καὶ πάλι τὰ δίκτυα πρὸς ἄγρευση τῶν ἰχθύων, στὴν λίμνη τῆς Τιβεριάδος.

Ἡ ἀνθρώπινη γνώση καὶ ἐμπειρία εἶναι πάντοτε σχετικὴ καὶ περιορισμένη. Γι' αὐτὸ πολλὰ φορὰς ζητοῦμε τὴν βοήθεια καὶ ἄλλων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι διαθέτουν μεγαλύτερη ἢ εἰδικότερη γνώση καὶ ἐμπειρία ἀπὸ ἐμᾶς. Παρ' ὅλα αὐτά, ὅταν οὔτε οἱ γνώσεις καὶ ἐμπειρίες τῶν συνανθρώπων μας μποροῦν νὰ μᾶς βοηθήσουν, τότε αἰσθανόμαστε τὸ βάρος καὶ τὴν θλίψη τῶν ἀδιεξόδων τῆς ζωῆς μας. Γι' αὐτὸ, ἄλλωστε, τὰ ὀνομάζουμε καὶ ἀδιέξοδα· δὲν μποροῦμε νὰ τὰ ξεπεράσουμε με τὴν ἀνθρώπινη γνώση, ἐμπειρία καὶ τεχνικὴ.

Σὲ τέτοιες καταστάσεις «πόρος ἐξ ἀπόρου», δηλαδὴ διέξοδος ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο, ἀποδεικνύεται ἡ ὑπακοή μας στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Πέτρος ὑποτάσσεται ἕως τώρα στὸ θέλημα τοῦ ἀγνώστου γι' αὐτὸν Θεο-ἀνθρώπου: «ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον». Θὰ κάνω αὐτὸ τὸ ὁποῖο μοῦ ζητᾶς, θὰ κάνω ὑπακοή. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑπακοή φέρνει ὡς ἀποτέλεσμα μιὰ θαυμαστὴ - ὑπερφυσικὴ ἀλιεία καὶ τὸν Πέτρο νὰ ὁμολογεῖ ὅτι Αὐτὸς ποὺ ἐπιτέλεσε αὐτὸ τὸ παράδοξο εἶναι φορέας θεϊκῆς χάριτος καὶ ὄχι ἀπλῶς κάποιος ἀνθρώπος ποὺ γνώριζε περισσότερα καὶ καλύτερα: «θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτόν».

Ἄς φέρομεν στὴν δικὴ μας ζωὴ τὸ περιστατικὸ ποὺ περιγράφει ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ.

Συχνὰ ἡ ὑπακοὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μᾶς φαίνεται κατ' ἀρχὰς ἀνεδαφικὴ καὶ παράλογη. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθοῦν αὐτά; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μοῦ ζητᾶ ὁ Θεὸς αὐτό; Κι ὅμως, ὅταν ἐπιτελέσουμε με ταπεινὴν τὸ θεῖο θέλημα, τότε ἐπέρχονται λυτρωτικὰ ἀποτελέσματα.

Θὰ ἀναρωτηθεῖ κάποιος: πῶς διακρίνουμε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ στὴν περίπτωσή μας; Στὸν Πέτρο μίλησε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Καὶ σὲ ἐμᾶς μιλά με ἄλλους τρόπους ὁ Κύριος καὶ μᾶς ἀναγγέλλει τὸ θέλημά Του. Γιὰ νὰ ἀκούσουμε τὴν φωνὴ τοῦ Κυρίου χρειάζεται ἀρχικὰ ἡ κάθαρση τῆς καρδίας μας ἀπὸ τὰ πονηρὰ πάθη. Κατόπιν πρέπει νὰ καθαρίσουμε καὶ τὸν νοῦ μας ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, ποὺ μᾶς τυφλώνουν. Νὰ καταφεύγουμε, ἐπίσης, στὸν Πνευματικὸ μας καὶ σὲ ἄλλους φωτισμένους χριστιανοὺς γιὰ νὰ μάθουμε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου μας με σκοπὸ νὰ τὸ ἐφαρμόσουμε, ἀκόμη κι ἂν δὲν τὸ κατανοοῦμε ἢ δὲν συμφωνοῦμε ἀνθρωπίνως με αὐτό.

Νὰ ἐπισημάνουμε ἐδῶ ὅτι ἡ σχέση μας με τὸ Πρόσωπο τοῦ Κυρίου εἶναι λυτρωτικὴ, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ξεπεραστοῦν τὰ ἐμπόδια: «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;» (Ρωμ. 8: 35), ὁμολογεῖ ἐκ πείρας ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Συχνὰ τὰ λεγόμενα «ἀδιέξοδα» τῆς ζωῆς μας εἶναι αὐτὰ ποὺ μᾶς ὠθοῦν νὰ καταφύγουμε στὸν Χριστὸ καὶ νὰ συσχετισθοῦμε με ἀγάπην μαζί Του. Καὶ νοιώθοντας τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φροντίδα τοῦ Κυρίου λησμονοῦμε τὰ ἀνθρώπινα ἀδιέξοδα.

Ἡ διέξοδος ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα τῆς ζωῆς μας εἶναι οὐσιαστικὰ ἡ πίστιν μας στὸν Θεό, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θελήματός Του. Αὐτὴ ἡ πίστιν, ἀγάπην καὶ ὑπακοὴν στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας μπορεῖ νὰ μᾶς ὀδηγήσει στὴν θαυμαστὴ κατάστασιν ποὺ περιγράφει ὁ ἄββᾶς Δωρόθεος: νὰ βλέπουμε ἀκόμη καὶ τὰ μὴ ἱκανοποιηθέντα αἰτήματά μας ὡς ἱκανοποιηθέντα: ἂν ζητήσουμε γιὰ παράδειγμα ἓνα αὐγὸ (ὠδὸν) καὶ δὲν μᾶς τὸ δώσει ὁ Θεὸς νὰ θεωροῦμε τὸ λάκανον ποὺ μᾶς δίνει ὡς ὠδὸν (Ζ' 84, σ. 210), γιὰτὶ ἐμπιστεύομαστε τὸν ἀγαθὸ Κύριο περισσότερο ἀπὸ τὴν δικὴ μας σκέψην καὶ ἐπιθυμίαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὑπερβαίνει ὁ πιστὸς χριστιανὸς ὅλα τὰ «ἀδιέξοδα» τῆς ζωῆς του.

«Καθώς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιήτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ Β' ΛΟΥΚΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. στ' 31-36
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Β' Κορ. α' 21- β' 4

ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. Πλήν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε

καὶ δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστὶν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί».

Ο ΧΡΥΣΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

«Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως»

Στὴν ἐποχὴ μας ὑποστηρίζεται ἀπὸ πολλοὺς ἡ κατάρνηση τῶν κανόνων. «Ἀπαγορεύονται οἱ ἀπαγορεύσεις», διακηρύττουν. Καὶ θεωροῦν ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο προοδεύει ἡ κοινωμία μας. Εἶναι ὁμως ἔτσι τὰ πράγματα;

Ἡ λέξη κανόνας (κανὼν στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ) σημαίνει χάρακας. Γιὰ νὰ φέρουμε μία εὐθεία γραμμὴ χρησιμοποιοῦμε τὸν χάρακα (κανόνα). Καὶ γιὰ νὰ πιστοποιήσουμε ἐὰν μία γραμμὴ εἶναι εὐθεία χρησιμοποιοῦμε πάλι τὸν κανόνα (χάρακα). Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα μέτρα καὶ σταθμὰ ποὺ χρησιμοποιοῦμε στὴν καθημερινή μας ζωή. Ὅταν λέμε αὐτὸ τὸ τραπέζι εἶναι ἓνα μέτρο καὶ εἴκοσι ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, συμφωνοῦμε ὅλοι, γιὰτὶ ὑπάρχουν τὰ μέτρα (κοινῶς ἀποδεκτὰ) τὰ ὁποῖα λύνουν τὴν τυχὸν διαφωνία. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο λειτουργοῦν καὶ οἱ κανόνες τῆς Ἠθικῆς. Ὁ Θεὸς τοὺς ἔχει ἐνσπεῖρει μέσα στὴν συνείδηση ἐνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου καὶ μὲ κριτήριον τὸν ἔμφυτον κανόνα τῆς Ἠθικῆς οἱ ἄνθρωποι ἀποδέχονται τὰ ὀρθὰ καὶ ἀπορρίπτουν τὰ λανθασμένα, τὰ ἀντιβαίνοντα στοὺς κανόνες τοῦ Θεοῦ.

Στὴν σημερινὴ εὐαγγελικὴ περικοπὴ ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς προβάλλει ἓναν γενικὸ κανόνα ζωῆς. Αὐτὸς ὁ κανόνας ἀπευθύνεται σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὄχι μόνον στοὺς χριστιανούς. Εἶναι πολὺ ἀπλὸς στὴν διατύπωσή του καὶ ταυτόχρονα πολὺ ἀποτελεσματικὸς στὴν ἐφαρμογή του.

«Καθὼς θέλετε»: ὅπως θέλετε νὰ σᾶς συμπεριφέρονται οἱ συνάνθρωποί σας νὰ συμπεριφέρεσθε καὶ ἐσεῖς σὲ αὐτούς. Θέλετε νὰ σᾶς φωνάζουν, νὰ σᾶς ὑβρίζουν, νὰ σᾶς κλέβουν, νὰ σᾶς κακοποιοῦν, νὰ σᾶς ὑποτιμοῦν, νὰ σᾶς εἰρωνεύονται, νὰ σᾶς περιγελοῦν, νὰ σᾶς ψεύδονται, νὰ σᾶς ἐξαπατοῦν ... ; Ἐὰν ὄχι τότε μὴν χρησιμοποιεῖτε αὐτὲς τὶς ἀνῆθικες συμπεριφορὲς καὶ ἐσεῖς ἀπέναντι στοὺς ἄλλους.

«Καθὼς θέλετε»: θέλετε νὰ σᾶς ὁμιλοῦν μὲ εὐγένεια, νὰ σκύβουν πάνω ἀπὸ τὰ προβλήματά σας, νὰ σᾶς ἀκοῦν μὲ προσοχή, νὰ σᾶς ἐμπιστεύονται τὰ μυστικά τους, νὰ ζητοῦν τὴν συμβουλὴ σας, νὰ σᾶς ἐκτιμοῦν, νὰ σᾶς φροντίζουν ... ; Τότε καὶ ἐσεῖς θὰ πρέπει νὰ τηρεῖτε αὐτὲς τὶς θετικὲς στάσεις ἐναντι τῶν ἄλλων.

«Καθὼς θέλετε» σημαίνει ἀγαθότητα ὡς πρὸς τὴν συμπεριφορά, ὄχι μόνον νὰ μὴν πράττουμε τὶς κακὲς συμπεριφορὲς, ἀλλὰ νὰ υἰοθετοῦμε καὶ τὶς ἀγαθὲς συμπεριφορὲς, τὶς ὁποῖες ἐπιθυμοῦμε γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας.

Τὸ **«καθὼς θέλετε»**, ὁ ἔμφυτος ἠθικὸς αὐτὸς κανόνας, λειτουργεῖ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἀκόμη καὶ σὲ αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι τὸν παραβιάζουν. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος χρησιμοποιεῖ ἓνα παράδειγμα γιὰ νὰ δεῖξει ὅτι οἱ ἠθικοὶ κανόνες καὶ οἱ ἠθικὲς ἀξίες εἶναι ἔμφυτοι στὸν ἄνθρωπο. Σὲ μία συμμορία ἀπὸ κλέφτες, οἱ ὁποῖοι ἀσύστολα κλέβουν τοὺς ἄλλους, ἐὰν συμβεῖ νὰ μὴ μοιραστοῦν μὲ δίκαιο τρόπο τὰ κλοπιμαῖα, τότε ὁ ἀδικηθεὶς ἐξανίσταται καὶ φωνάζει γιὰ τὸ δίκιο του, ἐπικαλεῖται τὸν ἠθικὸ κανόνα τοῦ δικαίου (τὸν ὁποῖο καταπατεῖ σὲ ἄλλες περιπτώσεις). «Μὲ κλέβεις», φωνάζει στὸν συγκλέφτη του. «Μεταξὺ κατεργαρίων εἰλικρίνεια» ἔλεγε ὁ θυμόσοφος λαὸς μας. Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι στὴν συνείδηση κάθε ἀνθρώπου ὑπάρχει ὁ ἠθικὸς κανόνας, ἀλλὰ κάποιοι τὸν «ἀκοῦν» κατὰ περίπτωσιν, νομίζοντας ὅτι ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν παραβίασή του.

Ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ ὀνομάστηκε χρυσὸς κανόνας, γιὰτὶ ἐὰν τὸν ἀκολουθήσουμε τότε δὲν χρειαζόμαστε ἐξειδικευμένους κανόνες (οὐ φωνεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ μοιχεύσεις κ.λπ.). Ὅλα περιλαμβάνονται σὲ αὐτὴν τὴν γενικὴ στάση ζωῆς. Μᾶς θυμίζει τὸν κανόνα τῶν ἀρχαίων προγόνων μας ποὺ ἔλεγε: «ὁ μισεῖς, ἐτέρῳ μὴ ποιήσεις» (αὐτὸ ποὺ μισεῖς μὴν τὸ κάνεις σὲ κάποιον ἄλλο).

Ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη τῆς Ψυχολογίας καὶ τῆς Συμπεριφορᾶς μᾶς διδάσκουν ὅτι σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἡ δική μας στάση ἐπιδρᾷ (θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ) στὸν συνάνθρωπό μας. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ στὸ σημερινὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα ὁ Κύριος δὲν ἔδωσε μόνον τὸν γενικὸ κανόνα, ἀλλὰ συμπλήρωσε ὅτι οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐνεργοῦμε μὲ ἀγαθότητα ἀκόμη καὶ στὶς περιπτώσεις κακῶν συμπεριφορῶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Γιὰτὶ, τελικὰ, ὅλοι ἐπιθυμοῦμε τὴν θετικὴ, τὴν ἀγαθὴ συμπεριφορὰ πρὸς τὸ πρόσωπό μας. Λοιπόν, **«καθὼς θέλετε ... καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως»!**

ΠΟΣΑ ΑΓΑΘΑ ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ!

«Τοῦτο, Χριστιανέ, καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ ὥραν καὶ κοιμώμενος καὶ ἀνιστάμενος, καὶ ἐσθίων καὶ πίνων καὶ ὀδεύων, κἄν θαλάσσης πλέης, κἄν ποταμὸν διαβαίνης, πάντα τὰ μέλη σου μὲ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρὸν σφράγιζε καὶ οὐδέποτε φοβηθῆσιν· **“ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας, ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ”**. Ἐὰν τοῦτον πάντοτε εἰς βοήθειάν σου παραλαμβάνης, **“οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά, καὶ μάλιστα οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου”**. τοῦτον γὰρ θεωροῦσαι αἰ ἐναντία δυνάμεις φρίττουσι καὶ ἀναχωροῦσιν.

Οὗτος τὴν οἰκουμένην ἠγίασε καὶ τὸ φῶς ἐπανήγαγε καὶ τὰ ἔθνη συναγαγὼν ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ Δυσιῶν καὶ Βορρᾶ καὶ Νότου, εἰς μίαν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς ἓν βάπτισμα ἐν ἀγάπῃ συνέδησεν οὗτος τὸ ἀκαταμάχητον τῶν Ὁρθοδόξων τεῖχος. Ποῖον στόμα ἢ ποταπὴ γλῶσσα θέλει ἐγκωμιάσει ἐπαξίως τὸ νικοποιὸν ὄπλον τοῦ βασιλέως Χριστοῦ;

Σταυρός, Χριστιανῶν ἡ ἐλπίς· Σταυρός, νεκρῶν ἡ ἀνάστασις· Σταυρός, κωλῶν ἡ βακτηρία· Σταυρός, τυφλῶν ὁδηγός· Σταυρός, βασιλέων μεγαλοπρέπεια· Σταυρός, μοναζόντων τὸ θάρσος· Σταυρός, γυμνητευόντων ἡ σκέπη.

Οὗτός ἐστιν ὁ παγεὶς ἐν μέσῳ τῆς οἰκουμένης, ἐν τόπῳ κρανίου καὶ εὐθέως βλαστήσας τὸν βότρυν τῆς ζωῆς. Ἐν τούτῳ τῷ ἀγίῳ ὄπλῳ διέρρηξεν ὁ Χριστὸς τὴν παμφάγον τοῦ Ἄδου γαστέρα καὶ τὸ πολυμήχανον τοῦ διαβόλου ἐνέφραξε στόμα. Τοῦτον ἰδὼν ὁ θάνατος, τρομάξας καὶ φρίξας, πάντας οὓς εἶχεν ἀπὸ τοῦ πρωτοπλάστου ἀπέλυσε. Τοῦτον ὠπλισάμενοι οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι, πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ ἐπάτησαν καὶ πάντα τὰ ἔθνη σαγηνεύσαντες συνήγαγον εἰς τὴν τούτου προσκύνσιν. Τοῦτον ἀντὶ θώρακος οἱ στρατιῶται περιβαλλόμενοι Χριστοῦ Μάρτυρες, πάσας τὰς ἐπινοίας καὶ τὸ θράσος τῶν τυράννων καὶ κατεπάτησαν καὶ παρρησίᾳ ἐκήρυσαν τὸν Ἐσταυρωμένον. Τοῦτον βαστάζοντες οἱ τὸν κόσμον ἀποταξάμενοι, μὲ πολλὴν χαρὰν κατοικοῦσιν ἐν ἐρμηταῖς καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαϊς τῆς γῆς. Ὡς τῆς ἀμετρήτου ἀγαθότητος τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ. Πόσα ἀγαθὰ ἐδώρησατο τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων!»

(Εφραίμ ὁ Σύρος)

ΙΚΕΣΙΑ

Γέμισε τὴν ψυχὴ μας εὐγνωμοσύνη

Κύριε, παρὰ τὶς ἀγωνίες, τὶς δοκιμασίες ποὺ μᾶς βαραίνουν, πόσο ωραία, πόσο γλυκεῖα, πόσο δυνατὴ εἶναι ἡ ζωὴ ποὺ μᾶς χαρίζεις! Πόσο θαυμαστὴ εἶναι ἡ φύση ποὺ Ἐσὺ δημιούργησες! Πόσο μεγαλεῖο κρύβει τὸ ἄπειρο σύμπαν ποὺ Ἐσὺ στερῶσες! Πόση σοφία ἀποκαλύπτει τὸ ἔργο τῶν χειρῶν Σου, ὁ ἄνθρωπος, ποὺ παρὰ τὶς ἀδυναμίες του ὁμῶς ἔχει καὶ τόσες ὁμορφες στιγμὲς ποὺ ξέρει νὰ ἀγαπᾷ! Πόση παρηγοριά καὶ πόση δύναμη μᾶς δίνει ἡ ἀγάπη Σου αὐτή! Ἡ πατρικὴ σου στοργὴ τόσο μεγάλῃ θερμαίνει τὴν καρδίαν μας καὶ ὑγραίνει τὰ μάτια μας ἀπὸ εὐγνωμοσύνη.

Ἐσὺ μᾶς δίνεις τὴ δυνατότητα νὰ παρατηροῦμε, νὰ ἀκοῦμε, νὰ θαυμάζουμε, νὰ ἐργαζόμαστε, νὰ ἀγαπᾶμε, νὰ ὑποφέρουμε καρτερικά. Ἐσὺ ὅταν πέφτουμε, ἀπλώνεις τὸ πατρικὸ Σου χέρι γιὰ νὰ μᾶς σηκώσεις καὶ μᾶς δίνεις τὴ δύναμη νὰ συνεχίσουμε νικηφόρα τὸν ἀγῶνα μας. Ἐσὺ καὶ ὅταν ὅλα γύρω μας μοιάζουν μαῦρα καὶ σκοτεινὰ καὶ ἡ ἀπογοήτευση στάζει στὴν ψυχὴ μας τὸ φαρμάκι τῆς ἀπελπισίας, χύνεις παρήγορο τὸ γλυκὸ φῶς τῆς δικῆς Σου ἐλπίδας, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἐλπίδα αὐτὴ στὰ κοντόφθαλαμα μάτια μας φαίνεται ὡς ἐλπίδα παρ' ἐλπίδα. Ἐσὺ εὐσπλαχνε Κύριε, δίνε μας πάντοτε τὴ δυνατότητα νὰ βλέπουμε πίσω ἀπὸ ὅλα τὰ γεγονότα καὶ τὰ πιὸ τραγικὰ τὴ σοφία τοῦ δικοῦ Σου σχεδίου.

Ὅπλισέ μας μὲ θάρρος, χάρισέ μας τὴ δικὴ Σου δύναμη, ἄνοιξε τὰ μάτια μας νὰ βλέπουμε παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν ἀγάπην Σου καὶ τὸ ἔλεός Σου.

Γέμισε τὴν ψυχὴ μας ἀπὸ εὐγνωμοσύνη σὲ Σένα γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ζωὴ μας ὀλόκληρη ἕνας εὐχαριστήριος ὕμνος στὴν ἀπέραντη στοργὴ Σου. Ἀμήν.

ZOH Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικόν. Ἄδελφότητος Θεολόγων ἢ «ZOH»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH» Σ.Α., Καρύτση 14, (4ος ὁροφος) 105 61 Ἀθήναι.
Τηλ.: 210 64 28 331 (Καθημερινὲς 8:00 - 14:00), FAX: 210 64 63 606.

e-mail: athenszoh@gmail.com

Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήναι.

Ἐκτύπωση: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρνῶν.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

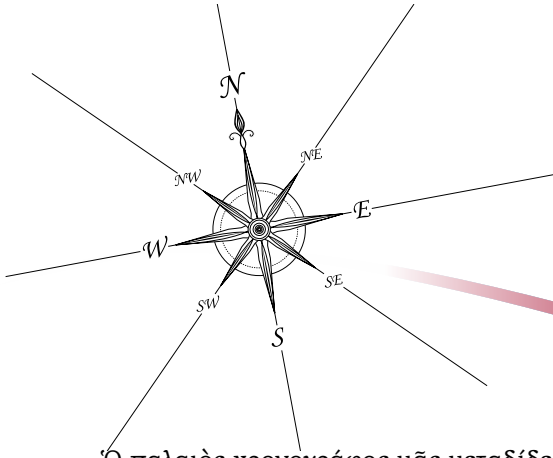
Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικοῦ (10 €)
μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἑξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποὺ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶται νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὀνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ZOH)
- Στὰ βιβλιοπωλεῖα «ZOH» (Καρύτση 14, Ἀθήνα καὶ Ἀγ. Σοφίας 41, Θεσσαλονίκη) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Ἐν τῷ ταχυδρομικῷ ταχυπληρωμῆς ποὺ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὅσους ἔχουν ὀφειλὴ
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ (Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήνα). Προβλέπεται ἐπιβάρυνση μὲ ταχυδρομικὰ τέλη
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὅποιοι θὰ κόβουν σχετικῶς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικοῦ (25 €) / Κύπρου (15 €)
μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα:

IBAN: GR1501101320000013229600013

BIC/Swift Code: ETHNGRAA

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΑΓ.ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ

(827 - 869, 815 - 885)

8

Ὁ παλαιὸς χρονογράφος μᾶς μεταδίδει τὰ λόγια τῆς σλαβικῆς πρεσβείας πρὸς τὸν Ἕλληνα Αὐτοκράτορα. Τοῦ εἶπαν:

«Ὁ λαὸς μας ἔχει ἀπαρνηθεῖ τὴν πολυθεΐα καὶ τηρεῖ τὸν χριστιανικὸν νόμον. Ἀλλὰ δὲν ἔχομε διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος νὰ ἡμπορεῖ νὰ μᾶς διδάξει τὴν ἀληθινὴν Πίστιν εἰς τὴν γλῶσσα μας. Στείλε μας, λοιπόν, κύριε, ἕναν τέτοιον Ἐπίσκοπον καὶ ἕνα τέτοιον διδάσκαλον. Διότι ἐσεῖς ἔχετε τὸν Νόμον τὸν καλόν».

«Μὲ τίς ἀπλὲς αὐτὲς ἐκφράσεις τοῦ παλαιοσλαβονικοῦ χρονικοῦ, σχολιάζει ὁ καθηγητὴς Βασ. Λαοῦρδας, ὑποδηλώνεται ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα γεγονότα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας: ἡ εἰσοδος τῶν σλαβικῶν λαῶν στὴν Ὁρθοδοξία».

Οἱ Μοραβοὶ εἶχαν γνωρίσει λίγο τὸν Χριστιανισμό, ἀλλὰ δὲν εἶχαν κανένα νὰ τοὺς ἐξηγήσει τὸ Εὐαγγέλιο στὴ γλῶσσα τους. Γι' αὐτὸ ζητοῦν κάποιους νὰ τοὺς φωτίσουν: «Στείλε μας, λένε, ἕναν τέτοιον ἐπίσκοπον καὶ ἕναν τέτοιον διδάσκαλον». Πόσο ἡ φωνὴ τους μᾶς συγκινεῖ καὶ σήμερα, ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνες! Εἶναι ζεστὴ καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει τὸν ἴδιο πόθο, τὴν ἴδια δίψα, ποὺ φλόγιζε καὶ τὸν Μακεδόνα ποὺ εἶχε πεῖ στὸν ἀπόστολο Παῦλο: «Διὰ βὰς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν». Καὶ τώρα ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὸ βορρᾶ ζητοῦν παρόμοια ἠθικὴ συμπάραστασις, ποὺ θὰ τὴν βροῦν ἀπὸ δύο ἀδελφία Μακεδόνες. Ἡ θεΐα σπορὰ τοῦ φτερωτοῦ Ἀποστόλου ὀκτῶ αἰῶνες πρὶν, χάριζε καὶ τοὺς τότε καρπούς, ποὺ θὰ παρακολουθήσουμε στὴν συνέχεια...

Ὁ Αὐτοκράτορας Μιχαὴλ καὶ ὁ Βάρδας συγκινήθηκαν σὰν ἄκουσαν τὴν αἴτησιν τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Ρατισλάβου. Τοὺς εἶπαν ὅτι θὰ φροντίσουν νὰ κάνουν ὅτι μποροῦσαν καὶ ἡ ἀκρόασις τέλειωσε. Οἱ συνοδοὶ τους τοὺς ὀδήγησαν στὰ διαμερίσματα, ποὺ εἶχαν ετοιμάσει γιὰ τὴν φιλοξενία τους, καὶ προσπάθησαν τίποτα νὰ μὴν τοὺς λείψει.

Ὁ Αὐτοκράτορας κάλεσε τὸν Πατριάρχη Φώτιο καὶ τοὺς συμβούλους του καὶ συζήτησαν τὴν αἴτησιν τῶν Μοραβῶν. Ὁλων ὁ νοὺς καὶ ἡ σκέψιν πῆγε στὰ δυὸ ἀδελφία, στὸν Κύριλλο καὶ τὸν Μεθόδιο. Αὐτοὶ ἦταν οἱ μόνοι ἱκανοὶ νὰ ἀναλάβουν μιὰ τέτοια δύσκολη καὶ ριψοκίνδυνη ἀποστολή. Εἶχαν πίστιν θερμὴ, σπάνιο θάρρος καὶ γνώσεις πολλές.

Ἐκλήθη τότε στὰ Ἀνάκτορα ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ φιλόσοφος. Καλύτερα ὅμως ἂς παρακολουθήσουμε τὴν στιχομυθίαν Μιχαὴλ-Κωνσταντίνου, ὅπως μᾶς τὴν περιέσωσε ἡ ἱστορία:

- Γνωρίζω, φιλόσοφε, τοῦ λέει ὁ βασιλιάς, ὅτι εἶσαι κουρασμένος. Ἀλλὰ πρέπει νὰ μᾶς βοηθήσεις, γιατί κανένας ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ σένα δὲν μπορεῖ νὰ ἀναλαβῆ αὐτὴ τὴν ἀποστολή, νὰ εὐαγγελισθεῖ τὴν χριστιανικὴ ἀλήθεια στοὺς Σλάβους.

- Παρὰ τὴν κούραση, ἀπαντᾷ, θὰ πάω μὲ χαρά,

ἀλλὰ μὲ τὸν ὄρο νὰ ἔχουν μιὰ γραφὴ προσαρμοσμένη στὴ γλῶσσα τους.

- Πάτερ μου, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, τὴν ζήτησαν καὶ δὲν τὴν βρῆκαν.

- Δὲν θὰ εἶναι, λοιπόν, σὰν νὰ θέλει κανεὶς νὰ γράφει ἐπάνω στὸ νερὸ καὶ νὰ πάρει τὴν ὄνομασίαν τοῦ αἰρετικοῦ;

- Ἄν θέλει ὁ Θεὸς θὰ σὲ βοηθήσει, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ βασιλιάς, γιατί δίδει σ' ἐκείνους ποὺ ζητοῦν μ' ἐμπιστοσύνη, κι ἀνοίγει τὴν θύρα σ' ἐκείνους ποὺ χτυποῦν... Νὰ λοιπὸν πολλὰ δῶρα. Πάρε μαζί σου τὸν ἀδελφὸ σου τὸν μοναχὸ Μεθόδιο καὶ πηγαίετε ἐκεῖ. Γιατὶ καὶ οἱ δυὸ σας εἴσατε ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην. Καὶ πολλοὶ Θεσσαλονικεῖς μιλάνε τὰ σλαβικά...

Χαρούμενος μὰ καὶ συγκινημένος ἄφησε τ' ἀνάκτορα ὁ Κύριλλος καὶ τράβηξε νὰ βρεῖ τὸν ἀδελφὸ του. Στὴ Μονὴ τοῦ Μεθοδίου τὰ δυὸ ἀδελφία μίλησαν γιὰ τὴ νέα ἀποστολή, ποὺ ὁ Οὐρανὸς τοὺς ἀνέθετε, καὶ τὴν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ δημιουργήσουν σλαβικὴ γραφὴ, γιὰ νὰ μεταφράσουν τὸ Ἑρὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὰ λειτουργικὰ κείμενα. Τὸ ἔργο ὅμως αὐτὸ ἦταν δύσκολο καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἴσως ἀκατόρθωτο. Ζήτησαν μὲ πίστιν τὴ θεΐα χάριν. Λέει ἡ ἱστορία: «Ὁ φιλόσοφος ἀκολουθώντας τὴν παλαιὰ του συνήθεια προσευχήθηκε μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του. Καὶ ὁ Θεὸς ἄκουσε τίς προσευχὰς τῶν δούλων του. Ἀποκάλυψε εἰς τὸν φιλόσοφο τὰ σλαβικὰ γράμματα καί, ἀφοῦ διαμόρφωσε αὐτὰ τὰ γράμματα, μετέφρασε τὸ Εὐαγγέλιο».

Στὶς ἀπέριτες αὐτὲς γραμμὲς προβάλλει μπροστὰ μας ἕνα γιγάντιο φιλολογικὸ ἔργο, ποὺ δημιουργὸς του στάθηκε ὁ σοφὸς μὰ καὶ ταπεινὸς Κύριλλος. Αὐτὸς μὲ τὴ φώτισιν τοῦ Οὐρανοῦ, δημιούργησε τὸ πρῶτο σλαβικὸ ἀλφάβητο ἔχοντας σὰν βάση τὸ μικρογράμματο ἑλληνικὸ ἀλφάβητο τοῦ 9ου αἰῶνα. Ἐπινόησε δὲ καὶ ἰδιαίτερα σημεῖα γιὰ τοὺς φθόγγους, ποὺ ἀπαντοῦν μόνο στὴ σλαβικὴ γλῶσσα. Ὁ Βούλγαρος μοναχὸς Χράμπαρ, ποὺ ἔζησε τὸν 10ον αἰῶνα, γράφει ὅτι «ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος ὁ φιλόσοφος, ὁ ἐπικληθεὶς Κύριλλος, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φιλαλήθης, ἐδημιούργησε 38 γράμματα, ἄλλα μὲν καθ' ὑπόδειγμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ἄλλα δὲ συμφώνως πρὸς τὸν σλαβικὸν λόγον. Διὰ τοῦτο τὰ σλαβικὰ γράμματα εἶναι ἀγιώτερα καὶ τιμιώτερα, διότι ἅγιος ἀνὴρ τὰ ἐδημιούργησε». Καὶ ὁ καθηγητὴς Τρ. Κώστιτις συμπληρώνει: «Ὁ μεγαλοφυὴς Κωνσταντῖνος ἐδημιούργησε τέλειον ἀλφάβητον μὲ σημεῖα δι' ὅλους τοὺς φθόγγους τῆς σλαβικῆς γλώσσης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προὔπεθετεν ἐξόχους πνευματικὰς ἱκανότητας, ἀρίστην φιλολογικὴν κατάρτισιν, πείραν καὶ δημιουργικὸν πνεῦμα».

Τοῦτες οἱ ἀρετὲς τοῦ χάρισαν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ μεταφράσει στὴ σλαβικὴ γλῶσσα πρῶτα-πρῶτα, ὅπως εἶπαμε τὴν Καινὴ Διαθήκην.

(Συνεχίζεται)

ΥΜΝΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2024 προκάλεσε, και όλες οι σοφιστείες του κόσμου δεν πείθουν ότι δεν άποσκοπούσε σε αυτό ακριβώς. Οι υποστηρικτές της μίλησαν για ύμνο στη διαφορετικότητα. Ναι, αλήθεια, σπουδαίο πράγμα ή διαφορετικότητα. Άλλα από πού και ως πού είναι «ύμνος στη διαφορετικότητα» ή ανοικτή πρόκληση και προσβολή; Και δεν είναι μόνον αυτό. Ύμνος στη διαφορετικότητα θα ήταν να μπορούσαμε να απολαύσουμε εξίσου μιὰ συγκλονιστική άρια της όπερας, ένα έκλεκτο λαϊκό τραγούδι και έναν ώραίο παραδοσιακό χορό. Ύμνος στη διαφορετικότητα θα ήταν να μπορούσαμε να εκτιμήσουμε εξίσου ένα άριστούργημα του Ρέμπραντ, ένα άριστούργημα του Έλ Γκρέκο, ένα άριστούργημα του Ρενουάρ και ένα άριστούργημα του Πικάσο. Δεν είναι όμως ύμνος στη διαφορετικότητα να βάζουμε στην ίδια μοίρα ένα χορικό του Μπάχ με το παραληρηματικό ξεφωνητό ενός μεθυσμένου. Δεν είναι ύμνος στη διαφορετικότητα να βλέπουμε να συνυπάρχει άδιακρίτως τὸ καλόγουστο με τὸ κακόγουστο, τὸ έκλεκτο με τὸ κίτς, τὸ ὑψηλὸ με τὸ ποταπὸ, τὸ εὐγενὲς με τὸ βέβηλο, τὸ συγκινητικὸ με τὸ ξερογιστικὸ, τὸ άριστούργημα με τὸ τερατούργημα. Όχι, αὐτὸ δεν εἶναι ὕμνος στη διαφορετικότητα! Εἶναι, μᾶλλον, ἀπουσία κριτηρίων, ἀν ὅχι και ἄρνηση τῶν κριτηρίων – κάτι πὸν εἶναι βέβαια ἀκόμα χειρότερο... Ναι, λοιπόν, ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς γιὰ τὸν ὁποῖο θὰ μπορούσαμε νὰ καυχηθούμε εἶναι ὁ πολιτισμὸς τοῦ πλοῦτου, τῆς ποικιλίας και τῆς διαφορετικότητας. Όχι ὅμως τῆς ἀπουσίας τῶν κριτηρίων, και ὅχι, σίγουρα, τῆς ἄρνησης τῶν κριτηρίων...

ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΙΣ ΡΙΖΕΣ

Άφορμή γιὰ ἔντονο προβληματισμὸ θὰ ἄξιζε νὰ ἀποτελέσει ὁ νέος ὁδηγὸς σπουδῶν πὸν δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο SOAS (School of Oriental and African Studies) τοῦ Λονδίνου γιὰ σχολεῖα και πανεπιστήμια. Τὸ ἐνδιαφέρον –και συνάμα ἐξέχωκς ἀνησυχητικό– με τὸν νέο αὐτὸν ὁδηγὸ σπουδῶν εἶναι ὅτι σὲ αὐτὸν ἐξοβελίζονται ἀπὸ τὸ πρόγραμμα σπουδῶν ὁλοισοοὶ τοῦ πνεύματος και θεμελιωτὲς τοῦ δυτικῶ πολιτισμοῦ, ὅπως εἶναι ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων και ὁ Ἄριστοτέλης, ἡ φιλοσοφία τῶν ὁποῖων μάλιστα ἀπαξιώνεται ὡς «θεωρητικολογία τῆς πολυθρόνας». Ἡ ἀπόρριψη τῆς μελέτης τῶν κλασικῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων γίνεται στὸ πλαίσιο τῆς «ἀποαποικιοποίησης» τῆς μάθησης και τῆς ἀπαλλαγῆς και χειραφέτησης ἀπὸ τοῦς... «νεκροὺς λευκοὺς ἄνδρες». Τὴ θέση τοῦς παίρνουν μιὰ Ἰνδοαμερικανίδα φεμινίστρια, ἕνας Νιγηριανὸς «θεωρητικὸς τοῦ φύλου» και ἕνας Ἰάπωνας εἰδικὸς τοῦ ζέν. Τίποτα ἀπὸ αὐτὰ δεν θὰ ἄξιζε νὰ μᾶς προβληματίσει, ἀν ἐπρόκειτο γιὰ κάτι τὸ μεμονωμένο και «ἐκκεντρικό», και ὅχι γιὰ μιὰ ἐκδήλωση τῆς πορείας πὸν χαράσσει συχνὰ ἡ ἐποχή μας. Ἡ ἑλληνική Ἀρχαιότητα και ὁ Χριστιανισμὸς δεν εἶναι ἀπλῶς ἡ ταυτότητα τοῦ πολιτισμοῦ μας. Εἶναι οἱ ρίζες τοῦ. «Ἄλλαζε τὰ φύλλα, ἀλλὰ κράτα ἄθικτες τὶς ρίζες», συμβούλευε ὁ μεγάλος Βίκτωρ Οὕγκω. Και δυστυχῶς, ὁ πολιτισμὸς μας σήμερα μοιάζει με ἕνα δένδρο πὸν πράγματι ἔφρασε σὲ μεγάλο ὕψος, και λαχταρώντας νὰ φθάσει ἀκόμη πιὸ ψηλά, ἀποφάσισε νὰ... ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὶς ρίζες τοῦς...

ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ

Δὲν ἔχουμε παύσει νὰ ἐπισημαίνουμε ἀπὸ αὐτὴ τὴ στήλη τοῦς ἐκρηκτικὸς κινδύνους πὸν συνεπάγεται ἡ παρατηρούμενη δημογραφική κατάρρευση στὴν Ἑλλάδα. Ἄλλωστε, δεν λείπουν οἱ ἀφορμές. Πρόσφατο «καμπανάκι» τὰ στοιχεῖα πὸν δημοσιοποίησε ἡ Eurostat: Τὴ στιγμή πὸν τὸ 2023, μετὰ ἀπὸ δύο συνεχόμενα χρόνια πληθυσμιακῆς συρρίκνωσης, ὁ πληθυσμὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης ἐπιτέλους αὐξήθηκε, ἡ Ἑλλάδα φέρεται νὰ καταγράψει τὴ δεύτερη μεγαλύτερη μείωση πληθυσμοῦ μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης μετὰ τὴν Πολωνία. Και αὐτὸ, ὅπως σημειώνεται, παρὰ τὴν «ἔνωση» τῶν αὐξημένων μεταναστευτικῶν ροῶν (ὡσὰν αὐτὴ ἡ «ἔνωση» νὰ εἶναι τὸ μόνον ὑπαρκτὸ φάρμακο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος, και νὰ χρειαζόμαστε ἀπλῶς αὐξημένη δόση τοῦ... σωτήριου αὐτοῦ φαρμάκου). Τὸ πρόβλημα εἶναι δεδομένο. Τὸ ἀδιέξοδο ὁρατό. Τὸ ἐρώτημα εἶναι: Τί κάνουμε; Διότι βλέπουμε σὲ ἄλλες χώρες νὰ λαμβάνονται πραγματικὰ μέτρα. Στὴ γειτονική Ἰταλία νομοσχέδιο προβλέπει τὴ χορήγηση ἐπιδομάτων 1000 εὐρώ τὸν μῆνα ἐπὶ πέντε ἔτη σὲ γυναῖκες πὸν θὰ ὀδηγοῦνταν λόγω οικονομικῶν προβλημάτων στὴν ἔκτρωση, και ἀποφασίζουν τελικὰ νὰ κρατήσουν τὸ παιδί τοῦς. Στὴ μακρινὴ Ἰαπωνία ἡ κυβέρνηση ἐπιστρατεύει κάθε δυνατὸ τρόπο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἐκρηκτικῶν ἐπιπτώσεων τῆς ὑπογεννητικότητας, ἀπὸ τὴν ἐπιδότηση στέργας γιὰ νέους γονεῖς μέχρι τὸ λανσάρισμα μέσα στὸ καλοκαίρι στὸ Τόκυο... ἐπίσημης ἐφαρμογῆς γνωριμιῶν συνοδευόμενης ἀπὸ «διαγνωστικὸ τῆς ἀξιών» με στόχο τὸν γάμο. Ἐμεῖς τί κάνουμε;

ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΣΤΗ ΓΗ

Όταν ὁ ἄνθρωπος δεν ἔχει βάλει στὴ ζωὴ τοῦ τὴν εὐχαριστία, συμβαίνει πολὺ συχνὰ νὰ ἀποδεικνύεται ἀγνώμων γιὰ τὰ ἀγαθὰ πὸν ἔχει, πέφτοντας στὴν παγίδα νὰ πιστεύσει ὅτι ἡ εὐτυχία βρίσκεται μακριὰ τοῦς... σὲ αὐτὰ ἀκριβῶς πὸν τοῦς λείπουν: στὰ πλοῦτη, τὶς ἀνέσεις, τὴν πολυτέλεια. Λίγοι εἶναι αὐτοὶ πὸν δεν θὰ ἔμπαιναν στὸν πειρασμὸ νὰ φθονήσουν τὴ κλιδὴ τῆς ζωῆς τοῦ σείχη τοῦ Κατάρ Hamad bin Jassim bin Jaber bin Mohammed bin Thani Al Thani (ἐντάξει, δεν εἶναι και τὸ πιὸ εὐκολομνημόνευτο ὄνομα...), ὁ ὁποῖος βρέθηκε στὴ χώρα μας –ὅχι γιὰ πρώτη φορά– στὶς ἀρχές τοῦ καλοκαιριοῦ με τὴν ὑπερπολυτελεῖ ἑθαλημγὸ τοῦ “Al Mirqab”, με πλήρωμα 51 ἀτόμων, δώδεκα σουῖτες, δύο πισίνες, ἑλικοδρόμιο, γυμναστήριο, τζακούζι και αἶθουσα κινηματογράφου... Και ὅμως, ὅταν αὐτὸς, ὁ σείχης τοῦ Κατάρ με τὴν τόσο ἐπιφθονη ζωὴ ἀγκυροβόλησε με τὴν ὑπερπολυτελεῖ ἑθαλημγὸ τοῦ στα ἀνοικτὰ τῶν Κουκουναριῶν στὴ Σκιάθο και συναντήθηκε με τὸν δήμαρχο τοῦ νησιοῦ, ξέρετε τί τοῦ εἶπε; Τοῦ εἶπε: «Εἴμαστε στὸν παράδεισο. Προστατέψτε αὐτὴ τὴ μοναδικὴ φύση τῆς Σκιαθοῦ. Γι’ αὐτὴν ἐρχόμαστε». Αὐτὸν τὸν παράδεισο, μέσα στὸν ὁποῖο ἔχουμε τὴν ἀφάνταστη «πολυτέλεια» νὰ ζοῦμε, πόσο, ἄραγε, τὸν ἀναγνωρίζουμε; Πόσο τὸν ἀπολαμβάνουμε; Πόσο εὐγνώμονες εἴμαστε γι’ αὐτόν; Ἄν θὰ ἔπρεπε νὰ ποῦμε ποῖος εἶναι ὁ παράδεισος στὴ γῆ, δεν θὰ δισταζαμε νὰ ποῦμε ὅτι αὐτὸς εἶναι ἕνας και μόνος: ἡ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ	ΤΕΛΟΣ
Τοῦ Γραφείου	Κ.Ε.Μ.Π.Α.
	Αριθμὸς Ἀδείας
	78

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Καρύστη 14
105 61 ΑΘΗΝΑ